

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 25.06.2021
Vår ref.: 200705963-36
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Stein Wisthus Johansen

NVEs innstilling - fornyelse av konsesjon for regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy kommune i Nordland

NVE anbefaler at det gis ny konsesjon etter vassdragsreguleringsloven § 5 for regulering av Øvre Glomvatn og overføring av deler av Haugvikågas nedbørfelt til dette vannet. Dette innebærer at Øvre Glomvatn kan reguleres mellom HRV kote 495,08 og LRV kote 474,28. Vi anbefaler at reguleringskonsesjonen gis med et moderne standard vilkårssett. NVE anbefaler også at det gis konsesjon for videre drift av Neverdalsåga kraftverk som en integrert del av reguleringskonsesjonen og at tilsyn og oppfølging av kraftverket gjøres innenfor denne. Det er søkt om fornyelse av reguleringskonsesjon og drift av kraftverket for fortsatt kraftproduksjon uten nye inngrep. NVE har også vektlagt fortsatt regulering av Øvre Glomvatn som viktig for vannuttak til industri og kommunal vannforsyning i Glomfjord ut fra allmenne og private interesser.

Innhold

Sammendrag	2
NVEs oppsummering av saken	3
Behandlingsprosess	13
NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget	16
NVEs vurdering av konsesjonssøknaden	17
NVEs anbefaling	28
Merknader til nye konsesjonsvilkår	29
Merknader til nytt manøvreringsreglement	37
Øvrige merknader	39
Videre saksbehandling	39

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Departementet godkjente i brev av 28.02.1949 at tidligere gjennomførte regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga og overføring av deler av Haugvikågas nedbørfelt av hensyn til vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrikk, ikke var konsesjonspliktig. Når fallet på ca. 200 m i Neverdalsåga også skulle utnyttes til kraftproduksjon, krevdes en reguleringskonsesjon. Leiekontrakt mellom Norsk Hydro og Staten om fallet ble inngått 15.11.1954 og gjaldt til 01.07.2007. Kraftanlegget ble satt i drift 12.10.1955.

Reguleringskonsesjonen; Regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy herred m.v. ved Kronprinsregentens resolusjon av 14.12.1956, ble gitt til Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab med varighet 50 år fra 12.10.1955. Reguleringens primære funksjon var å sikre vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrikker. Hydrodammen var inntaket for industrivannet. Nedstrøms Hydrodammen hadde Glomen inntak for drikkevannsforsyning. Ved Kongelig resolusjon av 30.06.1972 fikk Norsk Hydro A/S tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga m.v. Den utvidete reguleringskonsesjonen ble gitt med varighet 50 år fra 12.10.1955. Den utvidete reguleringens primære funksjon var fortsatt å sikre vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrikker, som skulle utvide produksjonen av fullgjødsel.

14.06.2007 inngås det avtale mellom Norsk Hydro Produksjon AS og Statkraft SF om innløsning av Neverdalsåga kraftverk med tilhørende reguleringsanlegg. Det henvises her til en avtale om vannuttak og veirett mellom Statkraft SF og Norsk Hydro Produksjon AS av 29.06.1995. Deler av denne avtalen «fornyes» i en avtale mellom Yara Norge AS og Statkraft SF/Statkraft Energi AS 14.06.2007. Statkraft SF innløste den 1.07.2007 Neverdalsåga kraftverk med tilhørende reguleringsanlegg fra Norsk Hydro Produksjon AS. Leieavtalen om fallrettighetene opphørte samtidig. Statkraft SF overdro igjen Neverdalsåga kraftverk med tilhørende reguleringsanlegg til Statkraft Energi AS.

OED gav i brev av 01.11.2007 Statkraft Energi AS tillatelse til å tre inn i Norsk Hydros midlertidige tillatelse til fortsatt regulering av Øvre Glomvatn mm på de samme vilkår som i konsesjonene fra 1956 og 1972, inntil søknad om ny konsesjon er ferdigbehandlet. Det presiseres fra Departementet at vilkår i en ny reguleringskonsesjon kan gis virkning fra utløpstidspunktet av de gjeldende reguleringskonsesjonene, 12.10.2005.

Statkraft Energi AS ønsker fortsatt å opprettholde reguleringen og overføringen samt driften av Neverdalsåga kraftverk slik anleggene fremstår i dag og søkte om ny konsesjon på uavgrenset tid 20.12.2010. Søknaden var på høring i 2011 og NVE mottok 11 høringsuttalelser. NVE avholdt sluttbefaring 19.10.2011 hvor de som hadde avgitt høringsuttalelse ble invitert. I forbindelse med høringen av søknaden ble det klart at ingen instanser var imot en fornyelse av reguleringskonsesjonen. Som avbøtende tiltak mener flere at det må slippes minstevannføring fra Hydrodammen for å bedre forholdene i Lille Glomvatn (Sollivatnet), opprettholde fiskeutsetting i Øvre Glomvatn og sikre vannforsyningen både kvalitativt og kvantitativt til Glomfjord Industripark og Glomfjord vannverk.

NVE har gått gjennom forholdene rundt dagens reguleringsanlegg tilknyttet Neverdalsåga kraftverk og ikke funnet noen negative miljøkonsekvenser så alvorlig at reguleringskonsesjonen ikke kan fornyes. Innføring av moderne standardvilkår vil sikre en fortsatt kultivering av fisk i Øvre Glomvatn og tilrettelegging for friluftsliv i reguleringsområdet. I 2019-2020 er det innhentet oppdatert informasjon hos Statkraft, Yara og Meløy kommune om sammenhengen mellom driften av Neverdalsåga kraftverk, Hydrodammen og vannuttak til Glomfjord Industripark og Glomfjord vannverk.

NVE merker seg at sammenhengen mellom regulering av Øvre Glomvatn og behovet for vannuttak til industri og kommunal vannforsyning i Glomfjord, som ble etablert allerede før den første

reguleringskonsesjonen ble gitt i 1956, fortsatt er svært viktig. En fortsatt regulering av Øvre Glomvatn er minst like nødvendig for vannforsyningen til Glomfjord via Hydrodammen som for kraftproduksjon i Neverdalsåga kraftverk. Yaras rett til vannuttak fra reguleringen av Øvre Glomvatn via Hydrodammen som de selv eier, både i form av utløpsvann fra kraftverket og via en forbitappingsventil på tilløpsrøret til kraftverket til bruk i spesielle situasjoner, er regulert i en privatrettslig avtale mellom Yara Norge AS og Statkraft SF/Statkraft Energi AS av 14.06.2007. Meløy kommune har igjen en egen avtale med Yara om uttak av drikkevann fra Yaras hovedvannledning. NVE vurderer på denne bakgrunn at en fornyelse av reguleringskonsesjonen vil være svært samfunnsnyttig også på andre måter enn for ren kraftproduksjon.

NVE mener kravet om slipp av minstevannføring må knyttes opp mot eier av Hydrodammen mer enn som et eventuelt vilkår i en fornyelse av reguleringskonsesjonen. Alt regulert vann fra Øvre Glomvatn slippes ut i Hydrodammen hvor Yara og Meløy kommune overtar utnyttelsen av vannet både til industriformål og som drikkevann. NVE mener derfor Yara og Meløy kommune må finne en løsning på hvordan og hvor mye vann som kan og bør slippes til Neverdalsåga for eventuelt å bedre tilstanden i Sollivatnet. Meløy kommune i samarbeid med Statsforvalteren, Glomfjord grendeutvalg, Yara og Statkraft har nylig satt i gang et arbeid for å kartlegge tilstand og problemstillinger knyttet til Sollivatnet. Et eventuelt behov for slipp av minstevannføring ut av Hydrodammen vil trolig utredes i den sammenheng.

NVE har mottatt resultater av innmåling av Øvre Glomvatn basert på nytt høydesystem NN2000 og anbefaler at HRV og LRV justeres tilsvarende. NVE anbefaler også at det tas hensyn til dagens praktiske mulige utnyttelse av magasinet til kraftproduksjon ved at LRV justeres fra kote 473 til kote 474,28.

Etter en samlet vurdering av søknaden, innkomne uttalelser, innhentet tilleggsinformasjon og befarung i området, mener NVE at fordelene med videre drift av reguleringsanleggene er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilåårene etter vassdragsreguleringsloven § 5 er oppfylt.

NVE anbefaler at det gis konsesjon for regulering av Øvre Glomvatn og overføring av 2,458 km² av Haugvikågas nedbørfelt til dette vannet. Dette innebærer at Øvre Glomvatn kan reguleres mellom HRV kote 495,08 og LRV kote 474,28. Vi anbefaler at reguleringskonsesjonen gis med et moderne standard vilkårssett. NVE anbefaler også at det gis konsesjon for videre drift av Neverdalsåga kraftverk som en integrert del av reguleringskonsesjonen og at tilsyn og oppfølging av kraftverket gjøres innenfor denne.

I forslag til nytt manøvreringsreglement er kotene justert til Kartverkets høydesystem NN2000. NVE anbefaler at en eventuell ny reguleringskonsesjon med nye vilkår skal gjelde fra konsesjonstidspunkt.

NVEs oppsummering av saken

Om søkeren

Søkeren, Statkraft Energi AS med foretaksnr. NO 987 059 729, er et datterselskap under Statkraft AS som igjen eies av Statkraft SF og som igjen eies 100% av Staten v/Næringsdepartementet. Statkraft Energi AS eier, driver og selger elektrisitetsproduksjonene fra alle Statkrafts vannkraftanlegg, med unntak for de anlegg som er leiet ut til andre selskaper.

Statkraft er Norges største produsent av elektrisk kraft og konsernet disponerte kraft fra 141 kraftverk i Norge i 2010. Av en total installert effekt på 12127 MW hadde konsernet en samlet kraftproduksjon på

48,6 TWh i Norge i 2018 og er den største produsent av fornybar energi i Europa. Konsernet hadde i 2018 brutto driftsinntekter på 56 milliarder kroner. Hovedkontoret ligger på Lilleaker i Oslo.

Statkraft legger et langsiktig perspektiv til grunn for all virksomhet for å sikre gode økonomiske resultater, bevare miljøet og gi energi til kommende generasjoner. For Statkraft er det viktig til enhver tid å søke å utnytte de ressursene som disponeres på en optimal måte, både med hensyn til økonomi og miljø.

Bakgrunn for søknaden

Departementet godkjente i brev av 28.02.1949 at tidligere gjennomførte regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga ved senkning 9,7 m og overføring av 2,458 km² av Haugvikågas nedbørfelt til dette vannet av hensyn til vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrikk, ikke var konsesjonspliktig. Når fallet på ca. 200 m i Neverdalsåga også skulle utnyttes til kraftproduksjon, krevdes en reguleringskonsesjon. Leiekontrakt mellom Norsk Hydro og Staten om fallet ble inngått 15.11.1954 og gjaldt til 01.07.2007. Kraftanlegget ble satt i drift 12.10.1955. Reguleringskonsesjonen; Regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy herred m.v. ved Kronprinsregentens resolusjon av 14.12.1956, ble gitt til Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab med varighet 50 år fra 12.10.1955. Reguleringens primære funksjon var å sikre vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrikker. Hydrodammen var inntaket for industrivannet. Nedstrøms Hydrodammen hadde Glomen inntak for drikkevannsforsyning.

Ved Kongelig resolusjon av 30.06.1972 fikk Norsk Hydro A/S tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga m.v. Den utvidete reguleringskonsesjonen omfattet en oppdemming på 3,3 m og en ytterligere senkning på 9 m og ble gitt med varighet 50 år fra 12.10.1955. Den utvidete reguleringens primære funksjon var fortsatt å sikre vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrikker som skulle utvide produksjonen av fullgjødsel med ca. 60 %. Selskapet oppgav et vannforbruk på ca. 39,5 mill. m³ pr. år. Reguleringen av Øvre Glomvatn ble da beregnet til å utgjøre en økning i kraftproduksjonen på 2517 Nat. hk.

14.06.2007 inngås det avtale mellom Norsk Hydro Produksjon AS og Statkraft SF om innløsning av Neverdalsåga kraftverk med tilhørende reguleringsanlegg. Det henvises her til en avtale om vannuttak og veirett mellom Statkraft SF og Norsk Hydro Produksjon AS av 29.06.1995. Deler av denne avtalen «fornyes» i en avtale mellom Yara Norge AS og Statkraft SF/Statkraft Energi AS 14.06.2007.

14.06.2007 inngås også en avtale mellom Yara Norge AS og Statkraft Energi AS om drift av Neverdalsåga kraftverk. Yara skal forestå driften av kraftverket så lenge begge parter finner dette hensiktsmessig. Det henvises til avtalen av 29.06.1995 om vannuttaksretten og det presiseres at selskaper som etablerer seg på Hydros tidligere eiendommer i Glomfjord har rett til kostnadsfritt å ta ut nødvendig driftsvann fra Haugvikåga, Neverdalsåga og Tidemansvannene for selskapets virksomhet. Av hensyn til vannuttaksretten driftes kraftstasjonen normalt mot undervann i Hydrodammen. Ved fare for vanntap (overløp Øvre Glomvatn) avtales kjøring av stasjonen mellom partene.

Statkraft SF innløste den 1.07.2007 Neverdalsåga kraftverk med tilhørende reguleringsanlegg fra Norsk Hydro Produksjon AS. Leieavtalen om fallrettighetene opphørte samtidig. Statkraft SF overdro igjen Neverdalsåga kraftverk med tilhørende reguleringsanlegg til Statkraft Energi AS.

OED gir i brev av 01.11.2007 Statkraft Energi AS tillatelse til å tre inn i Norsk Hydros midlertidige tillatelse til fortsatt regulering av Øvre Glomvatn mm på de samme vilkår som i konsesjonene fra 1956 og 1972, inntil søknad om ny konsesjon er ferdigbehandlet. Det presiseres fra Departementet at vilkår i en ny reguleringskonsesjon kan gis virkning fra utløpstidspunktet av de gjeldende reguleringskonsesjonene, 12.10.2005.

Følgende konsesjoner er utgått og må fornyes:

- Tillatelse til regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy herred og overføring av vatn fra Haugvikågas nedbørfelt til dette. Kronprinsregentens resolusjon av 14.12.1956.
- Tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy kommune, Nordland fylke. Kongelig resolusjon av 30.06.1972.

Statkraft Energi AS ønsker fortsatt å opprettholde reguleringen og overføringen samt driften av Neverdalsåga kraftverk og søker om ny konsesjon på uavgrenset tid.

Søknaden

Det søkes etter vassdragsreguleringsloven om fortsatt å kunne regulere Øvre Glomvatn mellom LRV kote 473 og HRV kote 495. Det søkes også om fortsatt å kunne overføre vann fra Haugvikåga til Øvre Glomvatn. Etter energiloven søkes det om fortsatt å kunne drifte Neverdalsåga kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden. Det søkes også etter forurensningsloven om fortsatt å kunne drifte anleggene.

Beliggenhet og eksisterende forhold

Neverdalsåga kraftverk ligger ca. 1 km nordøst for Glomfjord tettsted. Kraftverket får driftsvann fra Øvre Glomvatn som har sitt nedbørfelt fra fjell- og breområder i nord og vest. Kraftverket og hele nedbørfeltet ligger i Meløy kommune i Nordland fylke. Se ellers oversiktskartet i figur 1.

Figur 1. Kart over det aktuelle området (fra søknaden og Statkrafts karttjeneste). Et mer detaljert kart følger som vedlegg til innstillingen.

Utbyggingen berører elvene Haugvikåga og Neverdalsåga som begge har egne utløp i Glomfjorden. Fra Haugvikåga er avrenningen fra nedbørsfeltet over ca. 540 m h overført fra en fangdam over elveløpet gjennom et trerør på ca. 250 m fram til en bekk som drenerer til vestenden av Øvre Glomvatn. Øvre Glomvatn har et overflateareal på ca. 1,2 km² ved HRV. Det er regulert med HRV på kote 495 og LRV på kote 473 som gir et magasinivolum på 22,8 mill. m³. Søker opplyser om at vannet i praksis ikke kan senkes lavere enn til kote 474 grunnet en fjellterskel. Det er bygget to betongdammer som sperrer avløpet fra vatnet (østre og vestre dam).

Fra Øvre Glomvatn tas vannet først gjennom en tunnel med lengde ca. 500 m fram til et 825 m langt stålrør som fører vannet videre ned til Neverdalsåga kraftverk. Neverdalsåga kraftverk består av en betongbygning med grunnflate på ca. 100 m² og ligger ved nordenden av Hydrodammen. I kraftverket er det en turbin med maks. ytelse på 2,1 MW. Kraftverket har en maks slukeevne på 1,4 m³/s og midlere årsproduksjon for perioden 1981-2010 var på 12,3 GWh. Fra kraftverket går avløpsvannet direkte ut i Hydrodammen på kote 280. Hydrodammen er et magasin som nyttes for å regulere vannforsyningen til Yaras industripark i Glomfjord inklusive drikkevannsforsyningen i området og omfattes ifølge Statkraft ikke av de gitte konsesjoner det her søkes fornyelse av.

Fra Hydrodammen har Neverdalsåga sitt naturlige løp sørover ned til Lille Glomvatnet (Sollivatnet) på kote 109 og derifra videre i et bratt løp ned til utløpet i fjorden. Neverdalsågas naturlige nedbørsfelt er 13,2 km². Av dette utgjør 8,56 km² nedbørsfeltet til Øvre Glomvatn. Det uregulerte feltet til Hydrodammen utgjør 4,94 km². I tillegg er det overført til Hydrodammen et felt på 1,5 km² fra "Tidemannvatnan". Dette feltet rant naturlig ut i fjorden i en navnløs bekk ca. 300 m øst for Neverdalsåga.

Det er kjørbare sommerveg fra Glomfjord tettsted opp til Hydrodammen. Vegen er stengt for allmenn ferdsel med låst bom. Oppstrøms Hydrodammen foregår transport videre til Øvre Glomvatn til fots/ med snøskuter eller med helikopter. Fra Glomfjord tettsted er det bygget en stolheis opp til et platå nedenfor inntaket i Haugvikåga. Denne stolheisen nyttes av lokalbefolkningen både sommer og vinter.

Strømmen fra Neverdalsåga kraftverk går i en 6 kV linje og kabel ned til koplingsanlegg i Glomfjord industripark. Linja er ca. 1000 m lang og går over i en 1120 m lang nedgravet kabel. Denne linja og kabel er overtatt av Statkraft. Det er også en 1 kV linje fra kraftstasjonen til Hydrodammen. Langs nordvestsiden av Øvre Glomvatn går en 420 kV linje og en 132 kV linje mellom Glomfjord og Sundsfjord som eies av Statnett.

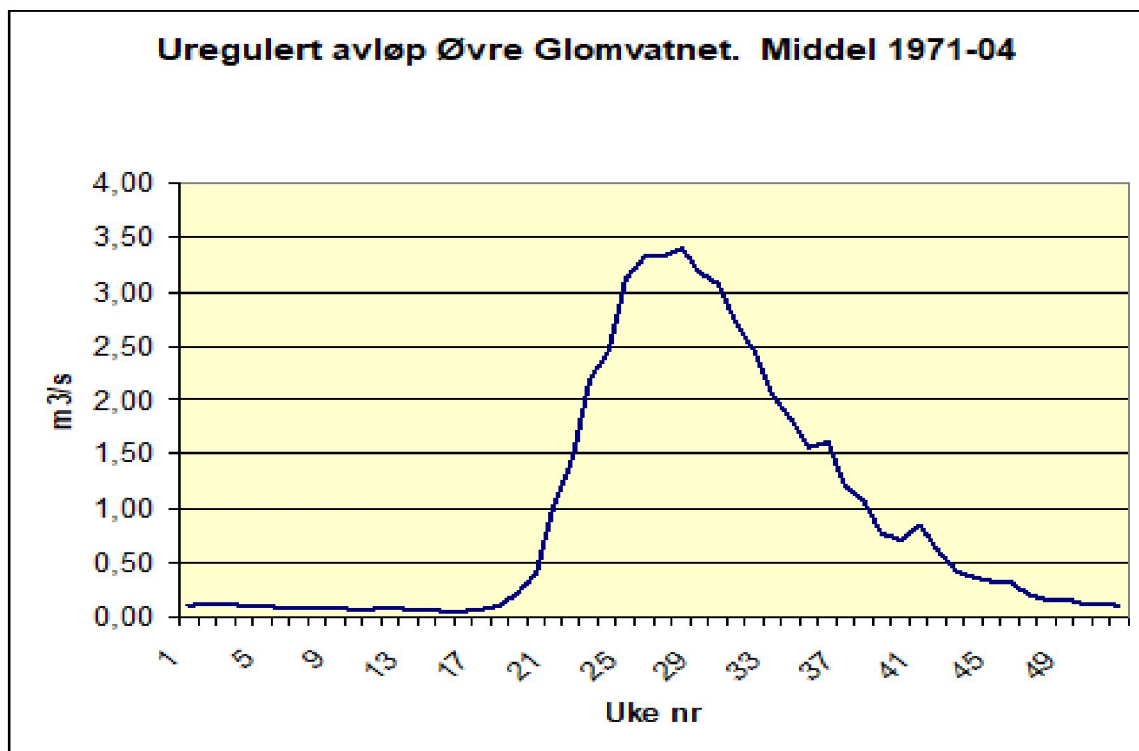
Både Neverdalsåga og Haugvikåga går gjennom Glomfjord tettsted og det er på deler av strekningene laget flom- og erosjonssikringer. Området rundt Lille Glomvatnet (Sollivatnet) er et mye brukt område for lokalbefolkningen og det er her noe tilrettelagt for nærfriluftsliv i form av lysløyper og gangveier. I det aktuelle nedbørsfeltet har fjell- og breområdene vest og nord for Øvre Glomvatn karakter av villmark, men kvalifiserer ikke til Miljødirektoratets formelle definisjon av uberørthet da ingen områder er mer enn 5 km fra kraftlinja gjennom området. Det er ikke kjent at det er områder i nedbørsfeltet som er underlagt vernebestemmelser.

Regulering av Øvre Glomvatn – dagens situasjon

Tilsig og uregulert avløp

Det finnes ikke målestasjoner for uregulert tilsig i det aktuelle vassdraget. Basert på data fra målestasjoner i nærliggende vassdrag (156.24 Bogvatnet), er det beregnet uregulert avløp fra Øvre Glomvatn som vist i figur 2. Avløpet er lavt og svakt synkende gjennom hele vinteren, helt fram til begynnelsen av mai når snøsmeltingen normalt begynner. Det er så økende vannføring gjennom mai og juni mot en topp i juli. I august holder bresmeltingen fortsatt vannføringen oppe, men utover høsten

synker vannføringen gradvis og flater ut mot en stabil lav vintervannføring. Figuren viser gjennomsnittet over flere år. Variasjonene fra år til år kan være betydelige, kanskje spesielt på høsten. Det er ellers en erfaring fra slike brepåvirkete felt at variansen i årsvannføringen er vesentlig mindre enn i brefrie felt. Breene virker som hydrologiske "bankkonti" hvor en tar ut vann i nedbørsfattige somre og setter inn i de kalde og regnfulle.

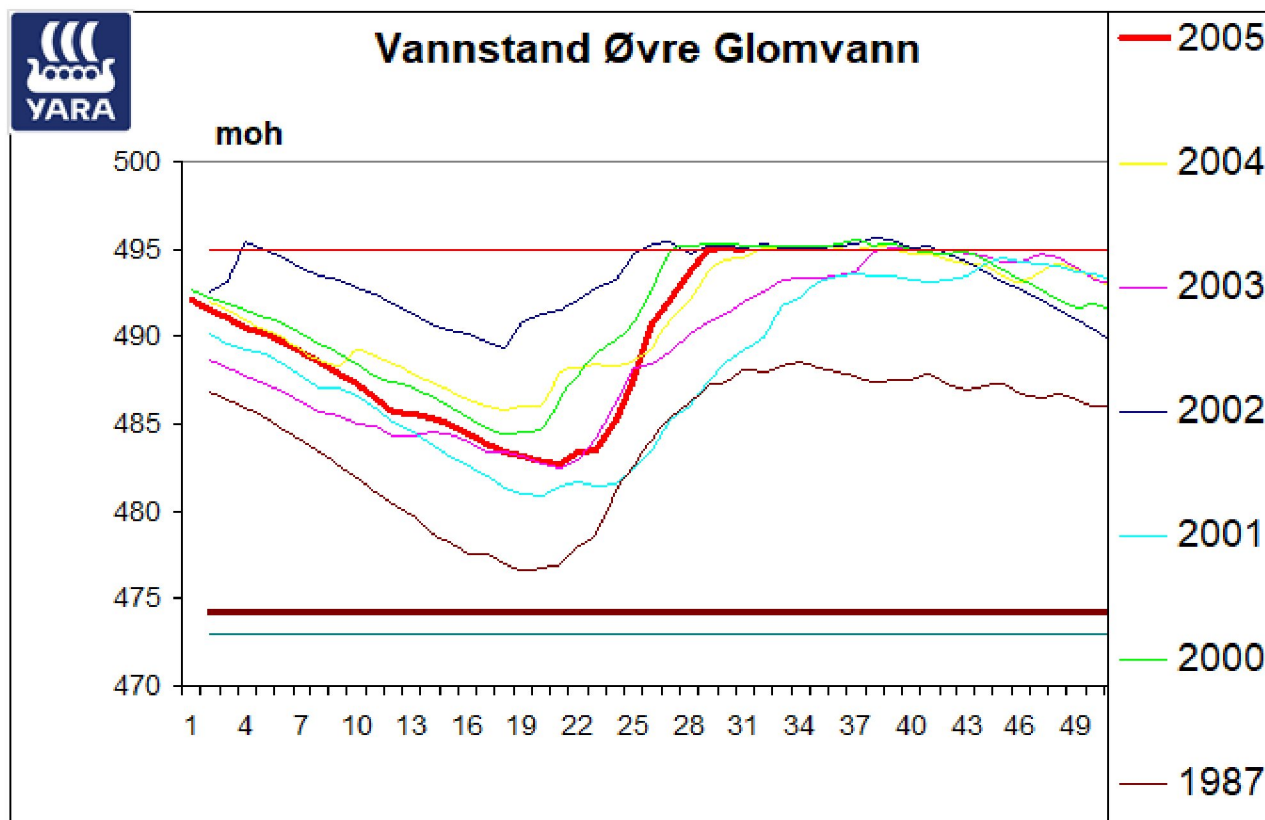
Figur 2. Beregnet fordeling av uregulert avløp fra Øvre Glomvatn (figur hentet fra søknaden).

Manøvrering av magasinet

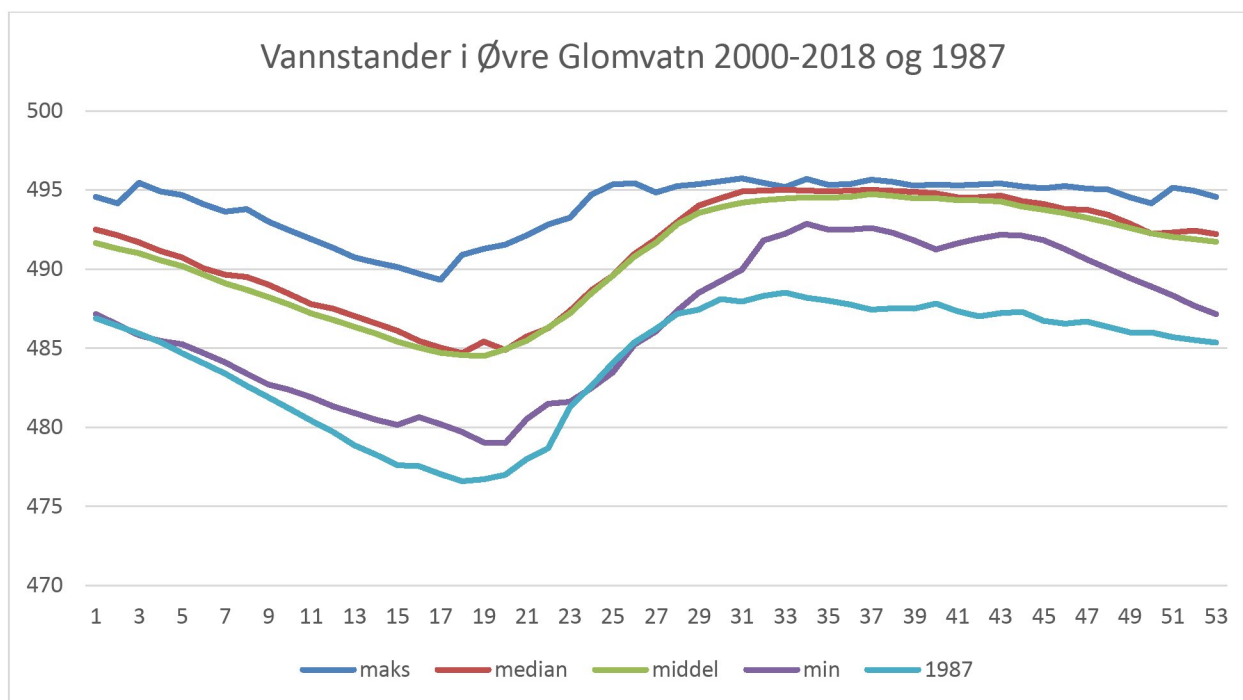
For å illustrere hvordan Øvre Glomvatn manøvreres, er det i søknaden fremstilt vannstandskurver for året 1987 (representativt for et år med lite tilsig og dårlig fyllingsgrad) og årene 2000-2005 (figur 3). NVE har i tillegg innhentet vannstandsdata for årene 2000-2018 for å se på årlige variasjoner i tappemønster og tilsig over en lengere periode (figurene 4 og 5).

Med unntak av 2001 og 2010 har magasinet vært oppe på HRV-nivå (kote 495) alle år siden 2000. I 2001 og 2010 var høyeste vannstand i magasinet på henholdsvis kote 494,45 og 492,86. Til sammenligning var høyeste vannstand i 1987 på kote 488,5. I perioden 2000-2018 har årlig nedtapping variert mellom 6,45 og 15,21 meter, mens gjennomsnittet for perioden har vært en årlig nedtapping på 11,1 meter. Laveste vannstand ble målt i 2010 på kote 479. Til sammenligning var laveste vannstand i 1987 på kote 476,6 mens LRV er på kote 473 (i praksis 474).

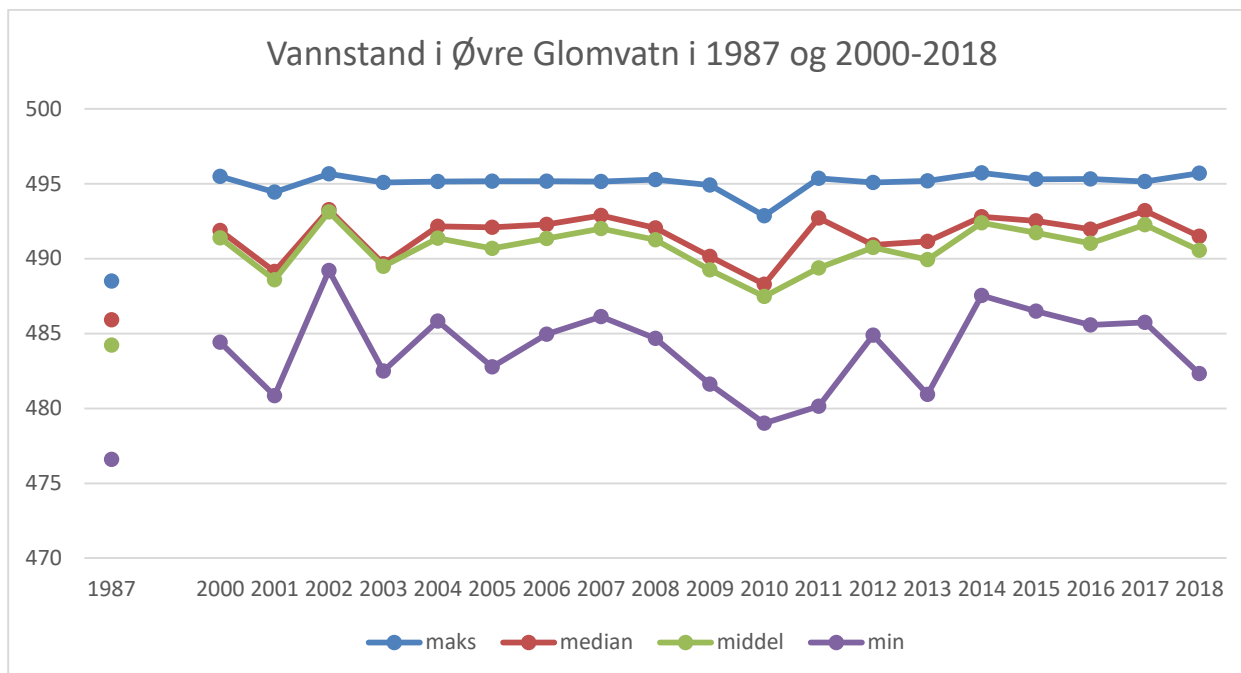
De årlige vannstandskurvene for Øvre Glomvatn (figur 3 og 4) viser jevn nedtapping om vinteren hvor tilsiget er på det laveste, oppfylling i forbindelse med snøsmeltingen i mai-juni da tilsiget er større enn forbruket, varierende fyllingsgrad utover sommeren og høsten før tilsiget igjen blir mindre enn forbruket ved inngangen til en ny vinter. NVE merker seg at man ikke har tappet ned til LRV i perioden vi har innhentet data for og at vannstander under kote 480 er sjeldne.

Figur 3. Vannstanden i Øvre Glomvatnet gjennom 6 år. Den nederste horisontale streken representerer LRV (473 m oh), den brune horisontale representerer laveste mulige utnyttbare nivå (474 m) og den horisontale røde streken er HRV på 495 m oh. (figur hentet fra søknaden).

Figur 4. Årlig vannstandsvariasjon i Øvre Glomvatn beregnet som maksimum, median, middel og minimum vannstand for årene 2000-2018. Året 1987 er tatt med for sammenlignings skyld. Figuren er basert på tall for uke-verdier tilsendt fra Statkraft.

Figur 5. Årlige maksimum-, median-, middel- og minimum-vannstander i Øvre Glomvatn i perioden 2000-2018 samt året 1987. Figuren er basert på tall for uke-verdier tilsendt fra Statkraft.

Magasinvolument og tørrlagt areal

I søknaden er magasinvolumentet i Øvre Glomvatn oppgitt til 22,8 mill. m³. I en oversikt fra Statkraft over volumer ved ulike vannstands nivåer oversendt NVE i 2019, er volum ved HRV satt til 23,534 mill. m³, mens utnyttbart volum er satt til 21,628 mill. m³ ved samme vannstands nivå. Årsaken til et lavere utnyttbart volum ligger i en rygg/terskel i magasinet på kote 474,2 som gjør at magasinet i praksis ikke kan tappes helt ned til LRV. Den samme oversikten viser at 50 % av utnyttbart magasinvolumentet er igjen ved vannstand kote 485,45.

I søknaden er arealet av Øvre Glomvatn oppgitt til ca. 1,2 km² ved HRV kote 495 mens det i konsesjonen fra 1956 er oppgitt til 1,16 km² ved kote 491,7 som var naturlig vannstand før oppdemming. I konsesjonen fra 1972 er tørrlagt areal oppgitt til 0,055 km² mellom kote 495 og 491,7 og 0,275 km² mellom kote 491,7 og 473 ved tapping av magasinet.

Feltareal og avrenning

Det finnes ikke egne målestasjoner for vannføring i Neverdalsåga eller Haugvikåga. I søknaden er det derfor benyttet NVE-atlas for beregninger av feltareal og middelvannføringer (tabell 1), mens man har benyttet måleserier fra stasjonene 157.3 Vassvatnet og 165.24 Bogvatnet for samme periode (perioden 1961-1990) for beregning av alminnelig lavvannføring og Q95 persentiler (tabell 2). Det opplyses om at de to målestasjonene ikke er helt representative for nedbørfeltene til Haugvikåga og Neverdalsåga med hensyn til breandel og høyde over havet. De beregnede verdier kan derfor være for bunnet med stor usikkerhet. Som eksempel viser Vassvatnet en alminnelig lavvannføring på 11 l/s km² og Bogvatnet 3 l/s km². Det er da valgt å bruke 7 l/s km² på avløpet fra Øvre Glomvatn. Tilsvarende for Haugvikåga har man valgt å skjønsmessig bruke alminnelig lavvannføring på 5 l/s km² og 5 % sommer- og vinter-persentiler til hhv. 10 og 6 l/s km².

NVE har brukt vår karttjeneste NEVINA (nedbørfelt og vannførings-indeksanalyse) med tilsigsperioden 1961-1990, til å beregne de samme parametrene for en sammenligning. I dette programmet blir

nedbørfeltgrenser, feltparametre og vannføringsindekser automatisk generert og kan derfor inneholde feil. Det er generelt stor usikkerhet i beregninger av lavvannsindekser og spesielt nedbørfelt med stor andel bre, kan gi utfordringer og må kvalitetssikres, helst opp mot sammenlignbare målestasjoner. Som eksempel på avvik mellom tall oppgitt i søknaden og NEVINA-beregninger, kan nevnes Haugvikågas overførte nedbørfelt. I søknaden er dette oppgitt til 1,79 km² med en middelvannføring på 0,21 m³/s. I NEVINA kommer tilsvarende beregninger ut med 3,5 km² og 0,43 m³/s. Til sammenligning er overført nedbørfelt i Haugvikåga oppgitt til 2,458 km² i konsesjonen fra 1956. Neverdalsågas utløp fra Øvre Glomvatn viser et nedbørfelt på 8,56 km² og middelvannføring på 0,93 m³/s i søknaden, mens NEVINA beregner dette til 7,1 km² og 0,76 m³/s. Ser en på tall for utløp Øvre Glomvatn og beregninger for alminnelig lavvannføring, 5 persentil sommer og 5 persentil vinter, oppgir søknaden tallene 0,060 m³/s, 0,162 m³/s og 0,086 m³/s, mens NEVINA beregner tilsvarende 0,013 m³/s, 0,164 m³/s og 0,010 m³/s.

På bakgrunn av tall i søknaden og NEVINA-beregninger, mener NVE det er vanskelig å komme frem til korrekte verdier på feltstørrelser og vannføringsindekser i dette området. Siden det ikke er søkt om opprusting eller utvidelser men kun en videreføring av eksisterende forhold, mener NVE det hydrologiske grunnlaget er tilstrekkelig for en behandling av søknaden og at man kan basere seg på tall oppgitt i søknaden.

Tabell 1. Tabell fra søknaden med feltstørrelser og middelvannføring. (Statkrafts beregninger basert på NVE-Atlas og isohydater for perioden 1961-1990).

Felt i NVE Atlas	Feltstørrelse km ²	Nedre pkt. moh	Høyeste fjell moh	Middelvannføring m ³ /s
160.321B Haugvikåga overført del	1,79	740	1140	0,21
160.321A Haugvikåga restfelt til fjorden	3,27	0	949	0,25
160.321Z Haugvikåga naturlig felt til fjord	5,06	0	1140	0,46
160.3C Neverdalsåga utløp fra Øvre Glomvatnet	8,56	493	1160	0,93
160.3B Restfelt til samløp bekk fra Rebenvatn/Tidemannsvatna	0,64	ca. 290	ca. 600	0,05
160.3A Restfelt Neverdalsåga til fjorden	4,03	0	999	0,35
160.3Z Neverdalsåga naturlig felt til fjorden	13,23	0	1160	1,33

Tabell 2. Statkrafts beregninger av alminnelig lavvannføring og Q95 persentiler.

	Utløp Øvre Glomvatn	Neverdalsåga utløp i sjø	Haugvikåga ved inntak overføring	Haugvikåga utløp i sjø
Alm. lvf. (m ³ /s)	0,060	0,093	0,009	0,025
5% sommer (m ³ /s)	0,162	0,251	0,018	0,050
5% vinter (m ³ /s)	0,086	0,130	0,011	0,030

Minstevannføring

Det har ikke vært vilkår om slipp av minstevannføring verken fra inntaket i Haugvikåga, utløpet av Øvre Glomvatn eller utløpet av Hydrodammen i forbindelse med konsesjonene gitt i 1956 og 1972. I søknaden blir det opplyst at det forekommer perioder med overløp ved inntaket i Haugvikåga, slik at det fortsatt kan være flommer i denne elva både på våren, sommeren og høsten. I Neverdalsåga er forholdene noe mer komplekse. Strekningen fra Øvre Glomvatnet ned til samløpet med bekken fra Rebenvatna/ Tidemannvatna er tilnærmet tørrlagt, bortsett fra i de tilfellene hvor det er overløp fra Øvre Glomvatnet eller det tappes vann av hensyn til vannforsyningen. I Hydrodammen er det gjennomstrømning av avløpet fra kraftverket + det uregulerte tilsiget fra Rebenvatna + overført uregulert tilsig fra Tidemannvatna. Som årsmiddel er vannføringen her dermed større enn under uregulerte forhold.

Ifølge søknaden slippes det periodevis litt vann fra Hydrodammen ut i Neverdalsåga gjennom en ventil, uten at det er mer kvantifisert eller tidfestet. Dette er en frivillig ordning som Hydro har innført. Det kommer også gradvis inn tilsig fra restfeltet. Ved utløpet i fjorden er det beregnet at restfeltet nedenfor Hydrodammen gir en årsmiddelvannføring på 0,06 m³/s. I tillegg kommer så det frivillige slippet fra Hydrodammen samt eventuelt overløp. I tørrvårsperioder uten vannslipp framstår Neverdalsåga som tilnærmet tørrlagt fra Hydrodammen til Lille Glomvatnet. På enkelte områder er restvannføringen synlig der hvor elveleiet går over fast fjell. På strekninger med mye grov stein forsvinner vannet helt.

I søknaden er det ikke foreslått avbøtende tiltak som slipp av minstevannføring i noen av vassdragsavsnittene i influensområdet.

Virkninger for miljø, naturressurser og samfunn

I søknaden er det gitt en meget kort oversikt over antatte virkninger og konsekvenser av eksisterende regulering. Dette er gjengitt nedenfor:

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Det foreligger ikke data om vanntemperaturen i vassdragene. Ut fra generell kunnskap om vanntemperaturforhold i området antas det at temperaturen i Øvre Glomvatnet er lav gjennom hele sommeren pga. det store tilsiget med smeltevann fra Glombreen. Dette vil også føre til at avløpsvannet fra kraftverket og i Hydrodammen er lavt og antas sjeldent å komme over 10 °C. Dette ble verifisert ved målinger 15.08.05 da avløpsvannet holdt 6,6 °C.

Sommertemperaturen i restvannføringen nedenfor Hydrodammen kan nok i perioder uten overløp være noe høyere enn før utbyggingen da smeltevannet stort sett er ført bort.

Isforholdene på Øvre Glomvatnet er påvirket av reguleringen og det er noe oppsprukket is i reguleringssonen på ettervinteren og våren. Glomfjord Røde Kors merker trygge skiløper over vannet.

Det er lite sannsynlig at utbyggingen har medført merkbare endringer i lokalklimaforhold.

Grunnvann, flom og erosjon

Det er bare sporadiske forekomster av dyrkbare løsmasser langs elvene. Det antas at utbyggingen ikke har ført til merkbare endringer i grunnvannsforholdene som igjen har betydning for landbruk eller vannforsyning.

Både i Haugvikåga og i Neverdalsåga gjennom Glomfjord tettsted er flommene redusert i hyppighet og størrelse etter utbyggingen.

Det er ikke kjent at det har vært noen vesentlige erosjonsproblemer langs Haugvikåga eller Neverdalsåga. I reguleringssonen langs Øvre Glomvatnet er det vasket ut og resedimentert løsmasser slik det er vanlig i høyfjellsmagasiner. Fordi brevannet er fraført elvene, så antas det at både Haugvikåga og Neverdalsåga er vesentlig mindre farget av bresedimenter enn før utbyggingene.

Biologisk mangfold og verneinteresser

Ifølge Meløy kommune er det ikke kjent at det er foretatt noen registreringer av biologisk mangfold i det aktuelle området. De har heller ikke opplysninger om spesielle naturtyper eller rødlistearter.

Fisk og ferskvannsbiologi

I Øvre Glomvatnet har det helt siden 1957 vært pålegg om årlige utsetninger av 1000 1-somrig ørreter, alternativt 2-somrig etter omregningsfaktor 2,5. Utsettingen gjøres av Glomfjord Jeger og Fiskeforening. Det foregår et aktivt sportsfiske i vatnet, hovedsakelig av lokalbefolkningen i Glomfjord. Undersøkelser av fiskebestanden ble utført i regi av Statsforvalteren i Nordland i 2000. Konklusjonen var at Øvre Glomvatnet har en tett, men god bestand av ørret og at utsettingen av fisk synes å være på et passende nivå. (FMiN 2001). Noen ørreter vandrer også nedstrøms til et mindre vatn nedstrøms magasinet i situasjoner med overløp.

I Hydrodammen er det ikke lov å fiske pga. drikkevannsrestriksjoner.

I Lille Glomvatnet (Sollivatnet) er det en tett bestand med selvrekutterende ørret hvor det fiskes, primært av lokalbefolkningen.

Det er ikke kjent om det er registrert fisk i Haugvikåga eller om det foregår noe fiske der.

Kulturminner

Det er ikke funnet opplysninger om registrerte kulturminner i det aktuelle området, (ref: telefon samtale med Trine Johnsson, Nordland Fylkeskommune). På det økonomiske kartverket er det heller ikke avmerket noen registrerte kulturminner.

Landbruk

Det er i dag ikke noe aktivt jordbruk eller skogbruk som berøres av utbyggingen.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Glomfjord tettsted og industriområdet får sin vannforsyning fra Hydrodammen. Vannkvaliteten karakteriseres som god da nedbørsfeltene ligger høyt til fjells og temperaturen er lav. En egen avtale mellom Statkraft og Hydro regulerer forhold knyttet til vannforsyningsforhold.

Brukerinteresser

De viktigste brukerinteressene er knyttet til friluftsliv. Skiløyper som krysser over Øvre Glomvatnet er omtalt ovenfor. Det foregår her også en del fiske om sommeren.

Samiske interesser

Området tilhører Saltfjellet reinbeitedistrikt. Reindriftsforvaltningen i Fauske opplyser at det bare sporadisk har vært brukt av tamrein de seinere år. På Reindriftsforvaltningens Internettsider www.reindrift.no er området karakterisert som "Sommerbeite II (lavereliggende)". Det er ikke avmerket noen anlegg eller trekkleder knyttet til tamreindrift.

Samfunnsmessige virkninger

Kraftverket betalte i 2009 134.841 kr i eiendomsskatt og 34.430 kr i konsesjonsavgifter.

Avbøtende tiltak

Det foreslås ikke nye avbøtende tiltak, inkludert minstevannføringer, utover de tiltak som lå i konsesjonene til Norsk Hydro AS.

Behandlingsprosess

Søknaden ble sendt på høring 01.02.2011 og lagt ut til offentlig gjennomsyn på servicetorget i Meløy kommune, kommunens hjemmesider, biblioteket på Meløy og biblioteket i Glomfjord. Søknaden ble kunngjort i Avis Nordland og Meløyavisa. Høringsfrist ble satt til 15. mai 2011. NVE fikk inn 11 høringsuttalelser som ble sendt Statkraft for kommentarer 07.07.2011. NVE avholdt sluttbefaring 19.10.2011 hvor de som hadde avgitt høringsuttalelse ble invitert.

Sammendrag av høringsuttalelser

Statens vegvesen (17.02.2011) har ingen merknader.

Statsforvalteren i Nordland (04.03.2011) forutsetter modernisering av konsesjonsvilkårene. Statsforvalteren fremhever Sollivatnet som et viktig nærturområde med bruksområde fiske i ferskvann, lek og allsidige aktiviteter. Av landskapshensyn og av hensynet til ørretbestanden og bunndyrproduksjonen, anbefales det at det fastsettes vilkår om slipp av minstevannføring gjennom hele året. Statsforvalteren mener også at nåværende vilkår om utsetting av ørret i Øvre Glomvatnet må videreføres siden det har vist seg å fungere bra basert på undersøkelsen i 2000.

Sametinget (24.03.2011) har ingen merknader til en fornyelse av konsesjonen.

Fiskeridirektoratet Region Nordland (15.04.2011) har ingen merknader til at konsesjonen videreføres.

Riksantikvaren (04.05.2011) vil ikke gi noen egen uttalelse til fornyelsessaken i denne omgang. Minner om at sektoravgiften (bidrag til kulturminnevern) kan bli aktuelt i dette tilfellet og viser til eventuelle innspill fra andre forvaltere av kulturminner.

UiT Tromsø museum (11.05.2011), som forvalter kulturminner under vann, opplyser om at eventuelle undersøkelser i Øvre Glomvatn/ Haukvikåga vil bli vurdert etter at en fornyet konsesjon er gitt.

Direktoratet for Mineralforvaltning (12.05.2011) har ingen merknader.

Mattilsynet (11.05.2011) har ingen innvendinger såfremt Meløy kommune, som er eier av Glomfjord vannverk, gir aksept for en fornyet konsesjon. Det forutsettes da at det ikke vil bli gjort endringer i avtaler om utsett av kultivert laksefisk i regulerte vassdrag og heller ikke i avtaler som berører vannforsyningen til settefiskanlegget til Marine Harvest Norway AS i Glomfjord. Dette fordrer likevel at eventuelle endringer ikke får noen negativ betydning for vannets kjemiske, fysikalske eller bakteriologiske kvalitet, eller at det virker negativt inn på vannverkets leveringssikkerhet (til enhver tid godt nok vann i nok mengder til vanlig drift og beredskap).

Glomfjord Grendeutvalg v/Morten Høvset (15.05.2011) ønsker at det stilles krav om slipp av minstevannføring fra Hydrodammen til Sollivatnet. Bakgrunnen er at Sollivatnet i dag er et mye brukt rekreasjonssted for lokalbefolkningen og at man ser at vannet har blitt eutrofiert med misfarging, er i ferd med å gro igjen og at det er observert fiskedød i gytebekken; Neverdalsåga. Grendeutvalget mener

dette skyldes stadig mindre gjennomstrømning av vann og tilførsel av vann via Neverdalsåga som følge av et økende uttak av vann til industriparken via Hydrodammen. Det påpekes også at kjøringen av kraftverket de siste årene har vært mer balansert mot vannforbruket i industriparken, noe som medfører at det ikke er noen vanngjennomstrømning i Sollivatnet i det hele tatt store deler av året.

Yara Norge AS avd. Glomfjord (24.06.2011) skriver følgende i sin høringsuttalelse:

«Yara Norge Glomfjord ønsker en videreføring av dagens praksis som ligger i konsesjonen gitt 14. desember 1956 til Norsk Hydro Elektriske Kvælstofaktieselskap.

Glomfjord Industripark består av Yara, REC, SIC, Marine Harvest og en rekke mindre bedrifter som sysselsetter ca. 950 personer. Hele industriparken er helt avhengig av stabilt kjølevann hele året. Problemer med vannforsyningen kan føre til permitteringer og i verste fall nedleggelse av bedrifter.

Glomfjord Industripark bruker ca. 3800-4200 m³/t og i de senere år har vi fått etablert nye store bedrifter som har behov for kjølevann, slik at effektiviseringen av brukt kjølevann har blitt spist opp av nye etableringer som har behov for kjølevannvann. Vannforbruket er konstant hele året, dermed vil vi måtte bruke magasinert vann som kan brukes i perioder med lite tilsig. Kurvene på side 11 i konsesjonssøknaden viser hvor sårbare vi er på kjølevannssiden, og viser at et tørrår vil kunne medføre en reduksjon/stopp i produksjonen hos flere bedrifter. Glomfjord Industripark er svært avhengig av kjølevann fra Øvre Glomvatn via Hydrodammen. Vi har i år hatt store bekymringer vedrørende vannstanden i Øvre Glomvatn. Men det ser ut som om mye nedbør den siste tiden vil berge oss dette året.

Glomfjord Industripark har gjort en rekke tiltak for å redusere bruken av kjølevann for å sikre tilgangen i magasinet. Det største tiltaket er gjort av Marine Harvest hvor de har lagt to sjøledninger til Fykan kraftstasjon, et prosjekt på over 100 MNOK. Marine Harvest har også tatt i bruk mer brukt kjølevann fra Yara's syrefabrikk ca. 700 m³/t. Yara har installert et vaskesystem for å hindre groing i kjølere.

Det er i store deler av året vannføring i alle omtalte bekker/elver. I perioder med lav vannstand kan det imidlertid være vanskelig å opprettholde vannføringen fordi det er ønskelig å magasinere så mye vann som mulig.

Vi ønsker å være med på befaring og kunne utdype og forklare våre argumenter ytterligere».

Meløy kommune (29.06.2011) tilrår at det gis ny konsesjon til Neverdalsåga kraftverk. Kommunen forutsetter at det holdes befaring og at man kan komme med ytterligere synspunkter på et senere tidspunkt. Kommunestyret ber om at man vektlegger Glomfjord Industripark sitt behov for kjølevann etter dagens praksis.

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

Statkraft kommenterte de innkomne høringsuttalelsene i brev av 12.10.2011 på følgende måte:

«Av 11 innkomne høringsuttalelser er det et mindretall som etter vårt syn har vesentlige merknader til vår søknad om fornyet konsesjon. Disse merknadene dreier seg i hovedsak rundt spørsmålet om:

- *Minstevassføring i Neverdalsåga og Haukvikåga*
- *Eutrofiering/vannføring i Sollivatnet*

- *Vannforsyning til industri og drikkevann fra Hydrodammen*
- *Utsetting av fisk i Øvre Glomvatn opprettholdes.*

Andre problemstillinger som fortidsminner, vannkjemi og mineraler omtales ikke videre i vår kommentar ettersom vår søknad ikke fører til noen endringer i forhold til disse problemstillingene, og fordi relevante instanser dermed ikke har noen merknader til denne.

Vi gjør også i denne sammenhengen NVE oppmerksom på at vi ikke finner det hensiktsmessig å kommentere ønsket om vannslipp fra Hydrodammen via Neverdalsåga til Sollivatnet ettersom dette ikke omfattes av vår omsøkte reguleringskonsesjon. Sollivannet ligger nedstrøms Neverdalsåga kraftverk, og vannføringen her er betinget av vann fra Hydrodammen som reguleres via industriparkens forbruk og kommunens uttak av drikkevann. En egen avtale mellom Statkraft og Norsk Hydro regulerer forhold knyttet til sikring av vannforsyning til Hydrodammen.

Det er i store deler av året vannføring i Neverdalsåga og Haukvikåga. I perioder med lav vannstand kan det imidlertid være vanskelig å opprettholde en minstevannføring fordi det er ønskelig å magasinere så mye vann som mulig i Hydrodammen. Glomfjord industripark er som kjent svært avhengig av tilstrekkelige mengder kjølevann fra Øvre Glomvatn via Hydrodammen.

Når det gjelder ønsket om fortsatt utsetting av fisk i området har vi ingen ytterligere kommentar enn at dette fortsatt omfattes av de gjeldende standardvilkår som gir hjemmel for å kunne pålegge ulike miljøtiltak gjennom konsesjonsbehandlingen».

Befaring

NVE avholdt sluttbefaring 19.10.2011. Parter som hadde uttalt seg til søknaden ble invitert til å være med. På befaringen deltok foruten tiltakshaver og NVE representanter fra Meløy kommune, Yara Norge AS og Glomfjord Grendeutvalg. Det ble to hoved-stopp for befaringen, Hydrodammen og Sollivatnet (nedre Glomvatn). På Hydrodammen var det et overløp på 17 cm denne dagen, som ble anslått til 1-2 m³/s. Det var overløp også lenger opp i vassdraget slik at det var synlig vannføring i Neverdalsåga på siden av rørgata inn til kraftverket. Yara opplyste om at deres vannforbruk var på 4200 m³/time, tilsvarende 1,17 m³/s.

Ved Sollivatnet (Lille Glomvatn) ble det vist bilder av tilgroings situasjonen tatt fra helikopter i 2010. Det ble opplyst at det var svært tørt og lite gjennomstrømning i vannet dette året. Det ble også opplyst at det i 1986-87 ble fylt ut et område i vannet for plassering av kulturhus, videregående skole og idrettsbane. Samtidig ble elveløpet (Neverdalsåga) lagt om slik at effekten av gjennomstrømning i vannet ble mindre. I utløpet av vannet er det bygget en terskel med bjelkestengsel. Oppfølging og administrasjon av dette syntes noe uklar. Denne del av vannet ble brukt til bading. Ellers er vannet et viktig rekreasjonsområde for lokalbefolkningen. Joggesti og lysløype (1200 m) rundt hele vannet er tilrettelagt.

I bebyggelsen i Glomfjord var Haugvikåga synlig med en del forbygninger langs elveløpet. Det var en grei vannføring i elva denne dagen.

Under oppsummeringen ble det åpnet for å sende inn ytterligere innspill og kommentarer til søknaden. I etterkant av befaringen mottok NVE en oppdatert høringsuttalelse fra kommunen i brev av 10.11.2011. Der opprettholder Meløy kommune sitt vedtak og presiserer at «*Meløy kommune må prioritere å vektlegge sysselsettingen i kommunen og Glomfjord industripark sitt behov for kjølevann etter dagens driftsopplegg for de ulike bedrifter*».

Tilleggsutredninger og tilleggsinformasjon

I sin høringsuttalelse (15.05.2011) mener Glomfjord Grendeutvalg at det bør gjøres en utredning av en ekstern og uavhengig aktør, som f.eks. NIVA, om tilgroingssituasjonen i Lille Glomvatn og behov for minstevannføring (volum) som tiltak som må til for å sikre lokalbefolkningens interesser. NVE merker seg at alt regulert vann som omfattes av reguleringskonsesjonen, slippes ut i Hydrodammen.

Vanntilførselen til Lille Glomvatn via Neverdalsåga er i dag hovedsakelig bestemt av vannuttaket i Hydrodammen som styres av Yara Norge til bruk i industriparken og i Meløy kommunes nye Glomfjord vannverk. NVE har derfor ikke funnet grunn til å pålegge Statkraft en slik utredning alene i forbindelse med søknaden om fornyet reguleringskonsesjon.

Glomfjord Grendeutvalg v/Bjarne Flaas sendte en E-post 10.08.2017 til NVE med bilder av tilgroingen i Lille Glomvatn og hvor det også ble påpekt at saken var fra 2011 og at det nå var ønske om fortgang i saken slik at tiltak kunne skje i 2018.

NVE innhentet oppdaterte opplysninger om forholdene i Glomfjord Industripark i april – juni 2019. Statkraft har på forespørsel oversendt magasin vannstander for Øvre Glomvatn for perioden 2000-2019, samt 1987 og opplysninger om dagens driftsforhold og samarbeidet med Yara. Meløy kommune opplyste på telefon 11.06.2019, at kommunen fastholdt sine prioriteringer fra deres høringsuttalelser i 2011. Kommunen opplyste samtidig om at det pågikk arbeider med to oppgraderte høydebasseng og vannuttak for drikkevannsforsyningen i Glomfjord. Nye Glomfjord vannverk sto klar i mai 2020 og ble overlevert i første omgang for ett års prøvedrift. Vannkilden er i dette tilfellet direkte kobling til Glomfjord Industriparks vannledning fra Hydrodammen.

I juni 2019 ble det også opplyst at kommunen var involvert i et prosjekt rundt Lille Glomvatn og ulike problemstillinger der, samt at det var påbegynt prøvetaking av vannet for å få en bedre oversikt over dagens tilstand. I oktober 2020 deltok NVE på et møte i regi av Meløy kommune, hvor også Statkraft, Yara, Statsforvalteren og Glomfjord Grendeutvalg var invitert, hvor status og planer for Lille Glomvatn ble gjennomgått.

NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Det følger av naturmangfoldloven § 8, første ledd, at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Naturmangfoldloven § 8 er en konkretisering av og et supplement til forvaltningslovens alminnelige krav om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Søknaden

Søknaden baserte seg på eksisterende kunnskap på søknadstidspunktet og det ble ikke gjort nye oppdaterte undersøkelser for å supplere kunnskapsgrunnlaget i forkant av søknaden.

Vannforvaltningsplanen for Nordland 2016-2021

Regional vannforvaltningsplan for Nordland 2016-2021 ble godkjent i brev fra departementet 04.07.2016. Neverdalsåga og Haukvikåga er ikke satt opp i vedleggene 2 og 3 i departementets godkjenningsbrev. Nedenfor er gitt en oversikt over alle vannforekomster som er berørt i større eller mindre grad av reguleringen av Øvre Glomvatn med klassifisering, miljøpåvirkning, miljømål og foreslåtte tiltak slik det fremgår i Vann-nett (lest 04.02.2021).

Følgende vannforekomster er berørt som følge av konsesjonene gitt i Kronprinsregentens res. av 14.12.1956 og Kgl. Res. av 30.06.1972:

160-784-L: Øvre Glomvatn. SMVF. Miljøpåvirkning; regulert mellom LRV kote 473 og HRV kote 495. Økologisk tilstand god. Miljømål GØP (fungerende akvatisk økosystem). Det er ikke foreslått nye tiltak for å bedre miljøtilstanden. Eksisterende tiltak om fiskeutsetting er vurdert å fungere bra.

160-136-R: Neverdalsåga. SMVF. Miljøpåvirkning; fraføring av vann uten slipp av minstevannføring. Økologisk tilstand moderat. Miljømål MØP (mindre strengt miljømål oppnådd, § 10). Det er ikke foreslått tiltak for å bedre miljøtilstanden.

160-44167-L: Hydrodammen. SMVF. Miljøpåvirkning; oppdemming til drikkevannsforsyning og prosessvann til industri, økt gjennomstrømning. Økologisk tilstand god. Miljømål GØP (fungerende akvatisk økosystem). Det er ikke foreslått tiltak for å bedre miljøtilstanden.

160-168-R: Glomåga med Litlglomvatnet. SMVF. Miljøpåvirkning; Vannuttak og overføring til industri og kommunal vannforsyning. Diffus avrenning fra spredt bebyggelse. Økologisk tilstand moderat. Miljømål GØP (fungerende akvatisk økosystem). Som tiltak er foreslått problemkartlegging og fjerning av uønska vegetasjon i Lille Glomvann, begge med kommunen som virkemiddeleier.

160-167-R: Bekk til Neverdalsåga. Naturlig. Miljøpåvirkning; ingen. Økologisk tilstand god. Miljømål GØT. Ingen tiltak foreslått.

160-170-R: Bekk fra Tidemannsvatnan. Naturlig. Miljøpåvirkning; diffus avrenning fra spredt bebyggelse. Økologisk tilstand god. Miljømål GØT. Ingen tiltak foreslått.

160-3-R: Haukvikåga. SMVF. Miljøpåvirkning; øvre del av nedbørfeltet overført til Øvre Glomvatn. Diffus avrenning fra tettsted og punktutslipp fra industri og renseanlegg. Økologisk tilstand god. Miljømål GØP (fungerende akvatisk økosystem). Som tiltak er foreslått problemkartlegging og oppfølging av avløpsanlegg.

NVE merker seg at begge vannforekomstene 160-167-R (Bekk til Neverdalsåga) og 160-170-R (Bekk fra Tidemannsvatnan) står oppført som naturlige i vann-nett. I søknaden om fornyelse er det opplyst at et felt på 1,5 km² fra «Tidemannsvatnan» er overført til Hydrodammen. Denne overføringen vil etter NVEs syn medføre at begge vannforekomstene vil få en påvirkning; 160-167-R (Bekk til Neverdalsåga) vil få økt vannføring i den nedre delen, mens 160-170-R (Bekk fra Tidemannsvatnan) vil få fraført vann i øvre del. NVE merker seg også at det ikke er foreslått realistiske tiltak for å bedre miljøtilstanden i noen av vannforekomstene.

Samlet vurdering av kunnskapsgrunnlaget

NVE mener eksisterende kunnskap i søknaden, innkomne høringsuttalelser, søkers kommentarer og tilleggsinformasjon, innspill på befaringen og NVEs søk i miljødatabaser oppfylder kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8, og gir tilstrekkelige opplysninger til at spørsmålet om konsesjon kan vurderes. Likeså anser vi kravene til konsesjonssøknader ifølge vassdragsreguleringsloven § 11 og vannressursloven § 23 å være oppfylt.

NVEs vurdering av konsesjonssøknaden

I det følgende vil NVE drøfte og vurdere ulike forhold ved den omsøkte fornyelsen av reguleringskonsesjonen. Dette danner grunnlaget for NVEs anbefaling av om konsesjon bør innvilges eller ikke, sammen med vurderinger av aktuelle avbøtende tiltak.

I vår vurdering av søknaden legges det størst vekt på temaene som vi mener er viktige for spørsmålet om det skal gis konsesjon. I forbindelse med høringen av søknaden ble det klart at ingen av høringsinstansene er imot en fornyelse av konsesjonen og det kom få innspill på reelle problemer som følge av dagens reguleringskonsesjon. Som avbøtende tiltak fremkommer det imidlertid krav om slipp av minstevannføring fra Hydrodammen for å sikre noe mer gjennomstrømning i Sollivatnet (som enkelte mener er inne i en eutrofierings/gjengroingsprosess) og at utsettingspålegget om fisk i Øvre Glomvatn må fortsette. Et viktig tema synes også å være vannforsyning til industri (Glomfjord industripark) og drikkevann (Glomfjord vannverk) som ønskes skal bestå som før, både med hensyn på kvantitet og kvalitet.

Etter NVEs mening er de vesentlige temaene i denne saken knyttet til konsekvensene for landskap (minstevannføring), naturmiljø (minstevannføring, biologisk mangfold og fiskebestand i Øvre Glomvatn) og samfunn (friluftsliv og fiske). Ulempene må veies opp mot fortsatt produksjon av regulerbar kraft. NVE ser også koblingen mellom vannforsyning til industri og drikkevann i Glomfjord tettsted og regulering av Øvre Glomvatn som et viktig og vesentlig tema i forbindelse med konsesjonsfornyelsen.

Andre fagtemaer i søknaden og innspill som ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet eller som angår detaljer, vil bli kort oppsummert.

Alternativer for fornyelse av reguleringskonsesjonen

Det er ikke søkt om andre alternativer til fornyelse av reguleringskonsesjonen for Øvre Glomvatn enn å videreføre eksisterende regulering og overføring slik anlegget fremstår i dag. Det er ikke kommet innspill om alvorlige negative konsekvenser av eksisterende regulering og det er ikke fremmet krav om at reguleringen bør opphøre for fremtiden. NVE vurderer konsekvensen av å ikke fornye reguleringskonsesjonen i første rekke å berøre kraftproduksjonen, men ikke minst vil vannforsyningen til industri og drikkevann i Glomfjord kunne bli negativt berørt. NVE vurderer på denne bakgrunn at det ikke er noen reelle alternativer til den omsøkte fornyelsen.

Kraftproduksjon

I søknaden har Neverdalsåga kraftverk en oppgitt årlig kraftproduksjon på 11,3 GWh, hvorav 7 GWh vinterproduksjon og 4,3 GWh sommerproduksjon. NVEs kraftverksdatabase viser en midlere årsproduksjon på 12,3 GWh for perioden 1981-2010. Med en installert effekt på 2,1 MW er Neverdalsåga kraftverk å regne som et småkraftverk. Fordelen er imidlertid at kraftverket har inntaket i et større reguleringsmagasin og er på den måten bidragsyter inn i det norske systemet med regulerbar vannkraft. Neverdalsåga kraftverk driftes i dag i nært samarbeid med Glomfjord industripark og behovet for vannuttak fra Hydrodammen, noe som medfører at kjøringen av kraftverket ofte må tilpasses andre behov enn kun kraftproduksjon alene. NVE merker seg betydningen av avtalen mellom Statkraft og Yara i forhold til kraftproduksjonen.

Inntekter til kommune og staten

Både staten og Meløy kommune får inntekter som følge av reguleringen av Øvre Glomvatn. I søknaden blir det opplyst at kraftverket betalte kr. 134.841 i eiendomsskatt og kr. 34.430 i konsesjonsavgifter i 2009. Konsesjonsavgiftene for 2018 var kr. 29.310 til staten og kr. 37.535 til Meløy kommune. NVE merker seg at reguleringen og kraftproduksjonen i Neverdalsåga kraftverk bidrar med inntekter til Meløy kommune, noe som vil bestå ved en fornyelse av konsesjonen.

Hydrologi

Hydrologien i vassdragene i området rundt Glomfjord ble endret før den første reguleringskonsesjonen ble gitt i 1956. Norsk Hydro etablerte seg i Glomfjord i 1947 og inngikk tidlig i 1948 en avtale med staten som gav grunnlaget for å sikre seg tilgang til kjølevann til sin industrivirksomhet. I Glomfjord-avtalen av 14. januar 1948 § 7 heter det at: *«Hydro har rett til fra de vassdrag som rinner forbi Haugvik og Glomen uten særskilt vederlag å utta det for sin bedrift nødvendige vann, herunder medregnet hva befolkningen i Haugvik trenger til husbruksvann og brannslukning. Den for vannledningen nødvendige grunn tilkjemmed den nåværende trerørledning stilles vederlagsfritt til Hydros disposisjon med fri adgang til å utføre alle arbeider i forbindelse med vannverkets utførelse, utvidelse og vedlikehold. De magasiner som senere måtte trenges i anledning av vannforsyningen bekostes og utføres av Hydro og skal gjøres så rommelige at de er tilstrekkelige til å skaffe også befolkningen i Glomen vann til husbruk og brannslukning. I den anledning må planene for disse magasiner forelegges staten til godkjennelse».*

Det ble tidlig gjennomført en regulering i form av senkning av Øvre Glomvatn (naturlig vst. 491,7 m) med 9,7 meter til kote 482 og overføring av 2,458 km² av Haugvikågas nedbørfelt av hensyn til vannforsyningen til en salpeterfabrikk, noe som ble godkjent som et ikke konsesjonspliktig tiltak i brev fra departementet allerede i 1949. Samme år var AS Glomfjord Salpeterfabrikker klar med den første produksjon og eksport av ammoniakk til Herøya i Grenland.

I søknaden bak den utvidete reguleringskonsesjonen gitt i 1972, opplyste Hydro om at behovet for kjølevann hadde økt i takt med økt produksjon i deres bedrifter etter at konsesjon til regulering ble gitt i 1956. Dette behovet hadde de dekket *«ved at det ved utløpet av Øvre Glomvatn er bygget en reguleringsdam med overløpskrone på kote 495,0. I tillegg hertil er vannføringen fra Rebenvannene ved enkel grøfting ført over i Hydrodammen».* Hydro opplyste i den samme søknaden at de hadde vedtatt ytterligere økning av industriproduksjonen (ny salpetersyrefabrikk skulle bygges) og at det dermed ville bli ytterligere behov for mer kjølevann og økt krav til regulering. Dette var tenkt løst ved å etablere et magasinivolum på 22,8 mill. m³ i Øvre Glomvatn. Det ble derfor søkt om å kunne få regulere Øvre Glomvatn mellom HRV kote 495 og LRV kote 473.

Opplysningene om overføringen av Rebenvannene til Hydrodammen kommer igjen i avtalen om innløsning av Neverdalsåga kraftverk med tilbehør mellom Norsk Hydro Produksjon AS og Statkraft SF fra 2007, hvor det står følgende i vedlegg 1: *«Disse reguleringsområdene (Rebenvattna med 1,26 km² og Tidemannsvatnan 1,50 km²) drenerer ikke vann som benyttes til kraftproduksjon i dag, men kun til vannforsyning. Teknisk utstyr (to tunneler og to sperredammer) i denne delen av vannveien tilhører vannforsyning og skal derfor driftes og eies av YARA».* NVE får opplyst fra Yara i E-post av 14.06.2019 at dette «overføringsanlegget» ble bygget av Norsk Hydro så langt tilbake som 1965-1967.

NVE har ikke funnet grunn til å gå lengere tilbake i tid, men merker seg at behovet for vannuttak til industriformål i Glomfjord kom tidlig og at det i hovedsak er behovet for kjølevann som har drevet frem de hydrologiske endringene i vassdragene rundt Glomfjord. Alle tiltak som er gjennomført synes å ha vært gjort i medhold av den nevnte Glomfjord-avtalen fra 1948 med unntak av den utvidete senkningen av Øvre Glomvatn som fikk konsesjon i 1972. Regulering til kraftproduksjon synes å ha kommet i andre rekke hele veien. Når det nå søkes om fornyet reguleringskonsesjon forventes ingen endringer i hydrologien sett i forhold til dagens situasjon, som er beskrevet ovenfor. Eventuelle avbøtende tiltak vil bli vurdert mer inngående senere i innstillingen.

Øvre Glomvatn - reguleringsgrenser

Det søkes om fortsatt å kunne regulere Øvre Glomvatn mellom HRV kote 495 og LRV kote 473. Samtidig opplyses det i søknaden om at man i praksis ikke kan senke vannet lavere enn kote 474 på

grunn av en fjellterskel. I en oversikt over magasin vannstander og tilsvarende magasin volumer Statkraft Glomfjord selv bruker under dagens manøvrering av Øvre Glomvatn (oversendt NVE i 2019), opereres det med laveste vannstand kote 474,2 ved magasin volum 0 m³. En gjennomgang av magasin vannstander for perioden 2000-2018 viser at man aldri har tappet ned til LRV-nivå (kote 473-474,2) i perioden og at vannstander under kote 480 er sjeldne.

NVE har ikke gått tilbake til den opprinnelige søknaden bak reguleringskonsesjonen gitt i 1972, men ut fra det som står referert fra søknaden og hovedstyrets vurdering av søknaden den gang i kgl. res, kan det se ut for at kote 473 ble beregnet på bakgrunn av eksisterende areal- og magasinkurve og kart over magasinet. LRV på kote 473 måtte til for å oppnå et beregnet magasin volum på 22,8 mill. m³ for fremtidig kjølevann til industrien.

Under beskrivelsen av reguleringsarbeidene som måtte til for å kunne utnytte den omsøkte reguleringen, står det følgende i den samme kgl. res.: *«I Øvre Glomvatn må det dessuten graves og sprenges ca. 70 m lang kanal gjennom en terskel som stenger mellom hovedmagasinet og kulpen foran tunnelinntaket»*. NVE tolker dette som at man var klar over at det fantes minst en terskel som måtte jevnes ut før hele reguleringshøyden kunne tas i bruk. Det blir et åpent spørsmål om det er denne omtalte terskelen som likevel ikke ble justert under byggingen av inntaket og som dermed utgjør dagens begrensning på nedtapping til kotenivå 474-474,2, eller om det fantes minst en terskel til som ble oversett den gang. NVE kjenner ikke til når fjellterskelen på kote 474 beskrevet i innværende søknad, ble oppdaget av regulanten.

NVE er opptatt av at det bør være overensstemmelse mellom konsesjonsgitte reguleringsgrenser og det som i praksis er mulig å utnytte. NVE oppfatter det slik at LRV kote 473 ikke vil kunne benyttes under nåværende forhold. Siden det søkes om fornyelse av eksisterende anlegg uten nye inngrep, vil vi derfor anbefale at LRV settes til kote 474,2 ved en fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Flom og skred

Flomregimet i Haugvikåga og Neverdalsåga er i dag svært forskjellig i fra historisk naturtilstand som følge av overføringene til Øvre Glomvatn og Hydrodammen, samt etableringen av Øvre Glomvatn som magasin. Flommene i Haugvikåga og Neverdalsåga gjennom Glomfjord tettsted er redusert i størrelse og hyppighet etter utbyggingen. I deler av disse elvene er det laget flom- og erosjonssikringer. Det forekommer overløpsflommer fra inntaket i Haugvikåga og fra Øvre Glomvatn og Hydrodammen i perioder med mye nedbør og stort tilsig i dag. I et fremtidig klima med økt nedbør kan det bli oftere overløpsflommer. Den videre strategi for vannuttak i Hydrodammen vil til en viss grad bestemme effekten av dette.

Skred og skredfare er ikke kommentert i søknaden om fornyelse og ingen har tatt opp dette som noe problem i området. I forbindelse med et fremtidig varmere og våtere klima for Nordland vil klimautviklingen kunne gi økt hyppighet av skred i bratt terreng som er knyttet til regnskyll/flom og snøfall. Dette gjelder først og fremst jordskred, flomskred, og sørpeskred. NVE har ingen ytterligere kommentarer.

Vanntemperatur og isforhold

Det finnes lite data på vanntemperatur i de berørte vassdragene. I og med at nedbørfeltene til både Haugvikåga og Øvre Glomvatn er påvirket av Glombreen og avsmelting fra denne, antas det at temperaturen i Øvre Glomvatn er lav det meste av året, også om sommeren. Ifølge søknaden antas temperaturen sjeldent å komme over 10 grader i utløpet fra kraftverket og i Hydrodammen. Fraføring av smeltevann i de to vassdragene medfører at restvannføringen om sommeren nedenfor inntaket i

Haugvikåga og Hydrodammen kan være noe høyere i dagens situasjon sammenlignet med uregulert tilstand. Konsekvensen av dette i forhold til Lille Glomvatn blir tatt opp senere i innstillingen.

Ifølge søknaden er isforholdene på Øvre Glomvatn påvirket av reguleringen og det er noe oppsprukket is i reguleringssonen på etterm vinteren og våren. Avbøtende tiltak i forhold til dette blir ivaretatt i vilkårene for en eventuell fornyelse av konsesjonen.

Erosjon og sedimenttransport

Ifølge søknaden er det ikke kjent at det har vært noen vesentlige erosjonsproblemer langs Haugvikåga eller Neverdalsåga. I reguleringssonen langs Øvre Glomvatnet er det vasket ut og resedimentert løsmasser slik det er vanlig i høyfjellsmagasiner. NVE merker seg at erosjon ikke har vært oppfattet som noe spesielt problem utover det man normalt må forvente i magasiner med en reguleringshøyde tilsvarende Øvre Glomvatn. Ved en eventuell fornyet konsesjon vil utvasking og resedimentering fortsette som under dagens forhold.

Som en følge av at brevannet er fraført elvene i stor grad, antas det at både Haugvikåga og Neverdalsåga er vesentlig mindre farget av bresedimenter i forhold til uregulert tilstand og at dermed også sedimenttransporten er betydelig redusert. Eventuelle konsekvenser av dette er ikke omtalt i søknaden. NVE merker seg forholdene omkring redusert påvirkning av bresedimenter og vil kommentere dette videre i forhold til mulige effekter i Lille Glomvatn senere i innstillingen.

Biologisk mangfold (flora og fauna)

I søknaden oppgis at Meløy kommune ikke er kjent med at det er foretatt noen registreringer av biologisk mangfold i det aktuelle området. De har heller ikke opplysninger om spesielle naturtyper eller rødlistearter. NVE har kontrollert data i Miljødirektoratets Naturbase (2019) og ikke funnet nyere opplysninger der i forhold til biologisk mangfold og naturtyper. NVE vurderer temaet som lite konfliktfylt i forhold til en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Verneinteresser

I søknaden er det ikke opplyst om noen form for verneinteresser i det aktuelle området og ifølge Naturbasen (2019) er det ikke tilkommet noen nyere verneobjekter i nedbørfeltet som er underlagt vernebestemmelser. Nærmeste verneområde er Láhko nasjonalpark som ble opprettet i 2012. Nasjonalparken grenser til nedbørfeltet til Øvre Glomvatn i vest og ble opprettet for *«å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster som er uten tyngre naturinngrep»*. NVE merker seg at det finnes verneinteresser rett utenfor influensområdet for reguleringen og at en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen ikke vil komme i konflikt med kjente verneinteresser.

Fisk og ferskvannsbiologi

I Øvre Glomvatnet har det helt siden 1957 vært pålegg om årlige utsettinger av fisk. En undersøkelse i 2000 viste at magasinet hadde en tett men god ørretbestand og at utsettingspålegget syntes å være på et passende nivå. I Lille Glomvatn (Sollivatnet) skal det være selvrekutterende ørret. Det opplyses at det i hovedsak er lokalbefolkningen som driver fiske begge steder. For de andre ferskvannslokalitetene synes det ikke å være tilknyttet noen fiskeinteresser.

Gjennom høringsuttalelsene blir det uttrykt ønske om at fiskebestandene må tas vare på i både Øvre Glomvatn og i Sollivatnet. Statsforvalteren mener dagens utsettingspålegg i Øvre Glomvatn fungerer bra og mener det må opprettholdes dersom reguleringskonsesjonen blir fornyet. Det er ikke krav om

ytterligere miljøforbedringer i forhold til fisk og ferskvannsbiologi i magasinet og det er ikke satt andre mål i godkjent vannforvaltningsplan enn at dagens utsettingspålegg må videreføres.

Både Statsforvalteren og Glomfjord Grendeutvalg fremhever Sollivatnet som et viktig nærturområde med bl.a. bruksområde fiske i ferskvann. Begge krever slipp av minstevannføring fra Hydrodammen for å øke gjennomstrømningen i Sollivatnet. Statsforvalteren argumenterer bl.a. av hensynet til ørretbestanden og bunndyrproduksjonen, mens Glomfjord Grendeutvalg viser til observert fiskedød i gytebekken; Neverdalsåga. Utover dette er det ikke fremmet andre innspill i forhold til fisk og ferskvannsbiologi.

NVE merker seg kravet om en videreføring av dagens utsettingspålegg i Øvre Glomvatn. Dette vil bli ivaretatt gjennom nye standard naturforvaltningsvilkår som Statsforvalteren vil kunne følge opp. Når det gjelder Sollivatnet, mener NVE at ørretbestanden der kan ha blitt påvirket av vanngjennomstrømningen i innsjøen og at denne påvirkningen startet allerede i 1948 da Hydrodammen ble bygget og en god del av vannet i Neverdalsåga ble tatt ut til industriformål og drikkevann. Opplysningene om fiskebestanden i Sollivatnet er begrenset. Vannet er ikke skilt ut som egen vannforekomst i vannforvaltningsplanen eller i Vann-Nett, men inngår i vannforekomsten Glomåga med Litlglomvatnet. I Vann-Nett er det ikke foreslått realistiske tiltak for å bedre miljøtilstanden i Sollivatnet med tanke på fisk. Det er imidlertid nylig (2021) foreslått tiltak for å fjerne uønska vegetasjon i vannet som man antar vil ha positiv effekt på bunndyr. På denne bakgrunn mener NVE det ikke er grunnlag for å vurdere kravet om minstevannføring i forhold til tema fisk og ferskvannsbiologi. Minstevannføring blir imidlertid tatt opp i forbindelse med avbøtende tiltak og krav senere i innstillingen.

Landskap

Landskap er ikke spesielt omtalt i søknaden. De eksisterende reguleringsanlegg inklusive Neverdalsåga kraftverk, har funnet sin plass i industrilandskapet rundt Glomfjord og har vært en del av forutsetningen for utviklingen i Glomfjord. Ved en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen forventes landskapet å bli som det er i dag.

Gjennom høringen kom det innspill kun i forbindelse med landskapet rundt Sollivatnet. Statsforvalteren anbefaler bl. a. av landskapshensyn at det fastsettes vilkår om slipp av minstevannføring gjennom hele året fra Hydrodammen til Sollivatnet. NVE merker seg at landskap generelt er et lite konfliktfylt tema, men vil ta opp situasjonen i og rundt Sollivatnet senere i innstillingen under krav og avbøtende tiltak.

Kulturminner og kulturlandskap

Ifølge søknaden er det ikke funnet opplysninger om registrerte kulturminner i det aktuelle området. Under høringen av søknaden meddelte Riksantikvaren at de ikke ville gi noen egen uttalelse til fornyelsessaken i denne omgang og minnet samtidig om sektoravgiften som kunne bli aktuell i dette tilfellet. UiT Tromsø museum, som forvalter kulturminner under vann, opplyste om at eventuelle undersøkelser i Øvre Glomvatn/ Haukvikåga ville bli vurdert etter at en fornyet konsesjon eventuelt er gitt.

NVE har kontrollert opplysningene i kulturminnebasen Askeladden (2019), uten å finne noen nyere oppdatert informasjon om eventuelle fredete objekter som kunne være i konflikt med en fornyet konsesjon. NVE anser dette tema som lite konfliktfylt i forhold til en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Landbruk

I søknaden opplyses det om at det i dag ikke er noe aktivt jordbruk eller skogbruk som berøres av utbyggingen. NVE anser dette tema som lite konfliktfyllt i forhold til en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Vannkvalitet, vannforsyning- og resipientinteresser

Som det er redegjort for tidligere i innstillingen, var det opprinnelige formålet med reguleringen av Øvre Glomvatn å sikre vannforsyningen til industrien i Glomfjord etter at Hydro etablerte seg der i 1947. Hydrodammen ble bygd i 1948 og har siden den gang og frem til i dag vært helt sentral for vannforsyningen til industriparken i Glomfjord og den kommunale drikkevannsforsyningen i området. Hydrodammen eies og drives av Yara. I Hydrodammen samles utløpsvannet fra Neverdalsåga kraftverk og avrenningen fra restfeltet til dammen inklusive overføringen fra Tidemannsvatna. Fra dammen har det alltid gått rørledning ned til industriparken. Yara opplyser at de etter sluttbefaringen i 2011 har etablert en ny hovedvannledning fra Hydrodammen ned til Glomfjord I-park, slik at hele industriområdet nå mates via én stor ledning der det er montert inn ny vannmåler. Den nye ledningen ble satt i drift i 2015.

Meløy kommune overtok ansvaret for drikkevannsforsyningen til Glomfjord tettsted fra 01.01.1984 etter avtale mellom kommunen, Norsk Hydro Produksjon A/S og Norsk Hydro A/S datert 05.09.1983. Kommunen overtok drift og vedlikeholdsansvar på eksisterende ledningsnett, som igjen var basert på uttak fra Hydros hovedvannledning den gang fra Hydrodammen, etter egen avtale med Hydro. Meløy kommune opplyser at de fortsatt har avtale med nå Yara om uttak av drikkevann fra deres nye hovedvannledning til industriparken etter at det nye kommunale vannverket med to høydebassenger ble satt i prøvedrift i mai 2020.

Når det gjelder vannuttaket fra Hydrodammen, ble det i høringsuttalelsen fra Yara opplyst at Glomfjord industripark brukte ca. 3800-4200 m³/t. Yara hevder også at de er helt avhengig av reguleringen i Øvre Glomvatn for å ha sikker og stabil tilgang på kjølevann via Hydrodammen. På sluttbefaringen i 2011 opplyste Yaras representant et forbruk på 4200 m³/t. Etter at den nye hovedvannledningen ble satt i drift i 2015 med ny vannmåler, opplyses det fra Yara at vannuttaket fra Hydrodammen nå (2019) ligger på 4200-4500 m³/t. Til sammenligning ble det i søknaden bak reguleringskonsesjonen fra 1972 anslått et fremtidig behov av kjølevann for industribedriftene i Glomfjord på ca. 39,5 mill. m³ pr. år. Dette tilsvarer ca. 4500 m³/t eller 1,25 m³/s og er på samme nivå som dagens uttak fra Hydrodammen.

I søknaden blir det opplyst at vannkvaliteten på vannet fra Hydrodammen karakteriseres som god da nedbørsfeltene ligger høyt til fjells og temperaturen er lav. Mattilsynet er klar i sin høringsuttalelse at de ikke har noen innvendinger til en fornyelse av konsesjonen såfremt Meløy kommune som er eier av Glomfjord vannverk, gir aksept for en fornyet konsesjon. De påpeker likevel at det ikke må gjøres endringer i avtaler omkring nåværende vannforsyning som vil kunne få *«noen negativ betydning for vannets kjemiske, fysiske eller bakteriologiske kvalitet, eller at det virker negativt inn på vannverkets leveringssikkerhet (til enhver tid godt nok vann i nok mengder til vanlig drift og beredskap)»*. Som eksempel på endringer fremhever de avtaler om utsetting av kultivert laksefisk i regulerte vassdrag og avtaler som berører vannforsyningen til settefiskanlegget til Marine Harvest Norway AS i Glomfjord.

NVE merker seg at sammenhengen mellom regulering av Øvre Glomvatn og behovet for vannuttak til industri og kommunal vannforsyning i Glomfjord, som ble etablert allerede før den første reguleringskonsesjonen ble gitt i 1956, fortsatt er svært viktig. En fortsatt regulering av Øvre Glomvatn er minst like nødvendig for vannforsyningen til Glomfjord via Hydrodammen som for kraftproduksjon i Neverdalsåga kraftverk. Yaras rett til vannuttak fra reguleringen av Øvre Glomvatn via Hydrodammen

som de selv eier, både i form av utløpsvann fra kraftverket og via en forbitappingsventil på tilløpsrøret til kraftverket til bruk i spesielle situasjoner, er regulert i en privatrettslig avtale mellom Yara Norge AS og Statkraft SF/Statkraft Energi AS av 14.06.2007. Meløy kommune har igjen en egen avtale med Yara om uttak av drikkevann fra Yaras hovedvannledning. NVE mener dette forholdet er et svært viktig tema for en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Brukerinteresser/ friluftsliv

Ifølge søknaden er de viktigste brukerinteressene knyttet til friluftsliv i området og spesielt Øvre Glomvatn. Det opplyses om at Glomfjord Røde Kors merker trygge skiløyper over vannet vinterstid og at det sommerstid foregår en del fritidsfiske i regi av lokalbefolkningen. Fra Glomfjord tettsted er det bygget en stolheis opp til et platå nedenfor inntaket i Haugvikåga. Stolheisen nyttes av lokalbefolkningen både sommer og vinter og gir tilgang til de villmarkspregete fjell- og breområdene vest og nord for Øvre Glomvatn.

Gjennom høringsuttalelsene trekkes Sollivatnet (nedre Glomvatn) frem som et område tilrettelagt for friluftsliv. Statsforvalteren fremhever Sollivatnet som et viktig nærturområde med bruksområde fiske i ferskvann, lek og allsidige aktiviteter. På sluttbefaringen ble det opplyst at det er tilrettelagt joggesti og lysløype (1200 m) rundt hele vannet, samt at utløpsenden av vannet brukes til bading om sommeren. Vannet er et viktig rekreasjonsområde for lokalbefolkningen. I denne sammenheng er det fremmet krav om slipp av minstevannføring fra Hydrodammen som tiltak mot økende tilgroing og autrofiering av vannet. Dette vil bli tatt opp senere i innstillingen.

NVE merker seg at det er noe friluftsliv-aktivitet i området uten at reguleringen av Øvre Glomvatn synes å begrense dette i vesentlig grad. NVE vurderer tema friluftsliv til å ha liten betydning for konsesjonsspørsmålet.

Samiske interesser/ reindrift

Området reguleringen berører tilhører Saltfjellet reinbeitedistrikt. Ifølge søknaden har området vært lite brukt de senere år og det er ikke avmerket noen anlegg eller trekkleder knyttet til tamreindrift på reindriftsforvaltningens kart. NVE har også sett nærmere på det offisielle informasjonskartet (Kilden.nibio.no) som reindriften bruker og hvor det i tillegg til organisering i områder og distrikter, blant annet tegnes inn detaljer rundt gjerder og anlegg, flytting/samling og de ulike årstidsbeiter for å synliggjøre arealbruken. På gjeldende kart i 2019 er reguleringsområdet markert som vår, sommer og delvis høst-beite for tamrein, mens det fortsatt ikke er avmerket noen anlegg eller trekk/flyttleder.

Sametinget hadde ingen merknader til en fornyelse i sin høringsuttalelse. NVE vurder samiske interesser/ reindrift som lite konfliktfylt i forhold til en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Samfunnsmessige virkninger

De positive samfunnsmessige virkninger i form av eiendomsskatt og konsesjonsavgifter til kommune og stat som følge av kraftproduksjonen er omtalt tidligere i innstillingen. NVE mener også det er viktig å trekke frem vannforsyningen til industrien i Glomfjord og den kommunale vannforsyningen i området som et viktig samfunnsgode som følge av reguleringen. Historisk sett er tettstedet Glomfjord i stor grad bygd opp og utviklet med basis i reguleringen av Øvre Glomvatn. Glomfjords avhengighet av stabil vannforsyning gjennom hele året i dagens situasjon og i tiden fremover er etter NVEs oppfatning et viktig tema i en eventuell konsesjonsfornyelse.

Avbøtende tiltak og krav

I søknaden foreslås det ingen nye avbøtende tiltak, inkludert minstevannføringer, utover de tiltak som lå i konsesjonene til Norsk Hydro A/S fra 1956 og 1972. Gjennom høringen av søknaden er det kommet få innspill på reelle problemer som følge av dagens reguleringskonsesjon. Som avbøtende tiltak fremkommer det imidlertid krav om slipp av minstevannføring fra Hydrodammen for å sikre noe mer gjennomstrømning i Sollivatnet og krav om at utsettingspålegget om fisk i Øvre Glomvatn må fortsette. NVE har vurdert strekningen Hydrodammen – Sollivatnet – utløp sjøen til å ligge utenfor influensområdet for en fornyelse av reguleringskonsesjonen for kraftproduksjon. Vi har likevel valgt å kommentere kravet om slipp av minstevannføring som en del av historien bak sammenhengen mellom vannuttak til industri og drikkevann i Glomfjord og kraftproduksjon. Nedenfor er kravene gjennomgått og vurdert.

Minstevannføring fra Hydrodammen

Det kom inn 2 krav om slipp av minstevannføring, begge ved slipp fra Hydrodammen til Sollivatnet (lille Glomvatn). Statsforvalteren anbefaler at det fastsettes vilkår om slipp av minstevannføring gjennom hele året til Sollivatnet (som de mener er et viktig nærturområde) av landskapshensyn og av hensynet til ørretbestanden og bunndyrproduksjonen. Glomfjord Grendeutvalg ønsker minstevannføring for å øke gjennomstrømningen i Sollivatnet med bakgrunn i at vannet er et mye brukt rekreasjonssted for lokalbefolkningen og at man ser at vannet har blitt eutrofiert med misfarging, er i ferd med å gro igjen og at det er observert fiskedød i gytebekken Neverdalsåga.

NVE vurderer kravet slik at hensikten med slipp av minstevannføring fra Hydrodammen skal bidra til økt gjennomstrømning i Sollivatnet for å rette opp en uønsket utvikling og tilstand i vannforekomsten. Det synes å være tilgroingssituasjonen i Sollivatnet som det er mest fokus på å få gjort noe med. NVE mottok en oppdatert bildeserie om tilgroingssituasjonen fra Grendeutvalget i 2017 og fikk også en oppdatert status på et møte i oktober 2020. NVE har forsøkt å oppsummere foreliggende informasjon om systemet omkring Hydrodammen, Neverdalsåga og Sollivatnet for å se på den historiske utviklingen.

Før reguleringen av Øvre Glomvatn gikk mest sannsynlig det meste av avløpet ut i Neverdalsåga og videre gjennom Sollivatnet og ut i havet. Etter at Hydrodammen ble bygget i 1948, ble det fraført vann fra Neverdalsåga og gjennomstrømningen i Sollivatnet ble mindre. Med økende regulering i Øvre Glomvatn og økende vannuttak fra Hydrodammen, har det mest sannsynlig blitt stadig mindre overløpsvann fra Hydrodammen til Neverdalsåga og dermed mindre gjennomstrømning i Sollivatnet. I søknaden opplyses det om at det periodevis slippes litt vann fra Hydrodammen gjennom et rør/ventil og at dette er en frivillig ordning som Hydro har innført. Yara skriver i sin høringsuttalelse at *«Det er i store deler av året vannføring i alle omtalte bekker/elver. I perioder med lav vannstand kan det imidlertid være vanskelig å opprettholde vannføringen fordi det er ønskelig å magasinere så mye vann som mulig»*. Grendeutvalget påpeker i sin uttalelse at kjøringen av kraftverket de siste årene har vært mer balansert mot vannforbruket i industriparken, noe som medfører at det ikke er noen vanngjennomstrømning i Sollivatnet i det hele tatt store deler av året. På forespørsel får NVE opplyst fra Yara at det finnes daglige målinger av vannstanden i Hydrodammen på hverdager. Dette gjør at man kan dokumentere målinger med overløp tilbake i tid, men at det er umulig å beregne volum og varighet av overløpene siden man bare har en øyeblikksmåling en gang pr. virkedag. I den samme forespørsel beskriver Yara følgende omkring vannslipp fra Hydrodammen: *«Norsk Hydro og Yara har tilpasset vann forbi Hydrodammen slik at dette stort sett har vært i de perioder da tilsiget til Hydrodammen har vært større enn forbruk av kjølevann fra Hydrodammen, dvs. perioder med tilsig over 4500 m³/h. I gitte perioder med høy vannstand på Øvre Glomvann har Norsk Hydro/Yara og senere Statkraft også kjørt Neverdalsåga kraftstasjon på fullt for å minske vanntap over dam Øvre Glomvann som da ikke vil gi*

kraftproduksjon i Neverdalsåga kraftstasjon. Dette betyr at det spesielt vinterstid ikke har vært sluppet vann forbi Hydrodammen, dette har vært etablert praksis uten at dette har medført klager fra andre».

NVE tolker situasjonen slik at det i dag ikke er etablert noen fast praksis omkring vannslipp fra Hydrodammen. Det synes å være perioder med mye tilsig som man ikke har kunnet magasinere eller utnytte til kjølevann og kommunal vannforsyning, som har gitt grunnlag for vannslipp/overløp fra Hydrodammen. I normale og tørre perioder har det trolig vært lite bidrag med vann fra Hydrodammen til Sollivatnet. Det er sannsynlig at kontrollen med styringen av kraftproduksjon og uttak av vann har blitt lettere å regulere med tiden og at dette også gradvis har medført stadig mindre tilsig til Sollivatnet via Neverdalsåga.

Sollivatnet har også gjennomgått en utvikling uavhengig av tilsiget fra Hydrodammen og Neverdalsåga. Fra å være en naturlig utvidelse og gjennomstrømningsinnsjø i Neverdalsåga uten noen påvirkninger, er det bl.a. bygget en terskel med bjelkestengsel i utløpet, noe som gjør at vannstanden kan reguleres. På sluttbefaringen var det ingen som hadde oversikt over administrasjon og oppfølging av dette tiltaket. På møtet i oktober 2020 ble det imidlertid opplyst at tiltaket trolig ble etablert i sin tid for å kunne regulere flomvannstander i forhold til å hindre vanninntrenging i kjellere i bebyggelsen rundt vannet. På samme befaring ble det opplyst at det i 1986-87 ble fylt ut et område i vannet for plassering av kulturhus, videregående skole og idrettsbane. Samtidig ble elveløpet (Neverdalsåga) lagt om slik at effekten av gjennomstrømning i vannet ble mindre. I nyere tid er det også tilrettelagt sti og lysløype rundt vannet, noe som også kan ha medført påvirkninger på vannforekomsten utover den naturlige utviklingen.

NVE merker seg at det er flere forhold omkring Sollivatnet som kan ha hatt betydning for dagens tilstand, hvorav økt tilgroing synes å være det som opptar høringspartene mest. Redusert gjennomstrømning, redusert innsjøareal pga. utfylling, bygging av utløpstærskel og endring av Neverdalsågas innløpsområde, er alle fysiske inngrep som kan påvirke plantesamfunn i og rundt innsjøen i en annen retning enn ved naturlig utvikling. Redusert vanngjennomstrømning kan i tillegg endre vannkvaliteten i forhold til temperatur, vannkjemi, sedimenttransport/ sedimentasjon og resipientkapasitet i forhold til avrenning fra restfeltet nedstrøms Hydrodammen og rundt selve innsjøen. Dette sammen med en mulig effekt av klima med mildere vintre og lengere vekstsesonger, viser at det er mange faktorer som kan ha ført til den påståtte økte tilgroingen i Sollivatnet.

Kravet om slipp av minstevannføring er knyttet til dagens tilstand i Sollivatnet, som Meløy kommune nå er i gang med å undersøke nærmere, blant annet gjennom oppstart av vannprøvetaking i 2019. Det er nå nylig (2021) også lagt inn tiltak i Vann-nett om fjerning av uønska vegetasjon i vannet uavhengig av kravet om minstevannføring. I kravet er det ikke angitt noen størrelse (volum) på minstevannføringen, men hensikten skal være å øke gjennomstrømningen i innsjøen. NVE mener det er vanskelig å foreslå et bestemt vannslipp så lenge man ikke har en god oversikt over om økt gjennomstrømning vil være et godt og fungerende tiltak. Vi mener det må gjøres mer undersøkelser i Sollivatnet for å kartlegge dagens situasjon og årsaksforhold og gjennom det arbeidet foreslå avbøtende tiltak som kan bedre på en uønsket situasjon. Vannslipp fra Hydrodammen kan være et av flere avbøtende tiltak i en slik sammenheng. Volum og dynamikk for et eventuelt vannslipp må imidlertid vurderes etter den hensikt og virkning det skal ha.

Dersom det eventuelt skulle pålegges et fast vannslipp fra Hydrodammen som et avbøtende tiltak, er det naturlig å stille spørsmål om hvem som skal være ansvarlig for utførelsen og hvor et slikt vilkår skal plasseres i forhold til konsesjoner og avtaler. Statkraft sier i sine kommentarer til kravet om minstevannføring at de «ikke finner det hensiktsmessig å kommentere ønsket om vannslipp fra Hydrodammen via Neverdalsåga til Sollivatnet ettersom dette ikke omfattes av deres omsøkte reguleringskonsesjon. Sollivannet ligger nedstrøms Neverdalsåga kraftverk, og vannføringen her er betinget av vann fra Hydrodammen som reguleres via industriparkens forbruk og kommunens uttak av

drikkevann. En egen avtale mellom Statkraft og Norsk Hydro regulerer forhold knyttet til sikring av vannforsyning til Hydrodammen». På spørsmål fra NVE om det er mulig å slippe minstevannføring fra Hydrodammen med dagens konstruksjoner og infrastruktur, svarer Yara følgende: «Det er montert et tapperør i dam Hydrodammen slik at dette er mulig. Dette er en manuell ventil som må opereres inne i damfoten. Fra Glomfjord I-parks side er det lite ønskelig med krav om minstevannføring i Neverdalsåga, men dersom dette skulle komme som krav ser vi for oss at dette bør gjelde kun i perioden mai – oktober. På vinteren er adkomsten opp til Hydrodammen begrenset og må da utføres med snøscooter».

NVE merker seg at Statkraft mener at et eventuelt krav om slipp av minstevannføring fra Hydrodammen ikke vil omfattes av reguleringskonsesjonen som er søkt fornyet. NVE mener også at dette i prinsippet er rett, i og med at opprinnelig reguleringskonsesjon er utløpt og at Statkraft har innløst anlegget for kraftproduksjon fra Yara. Utløpsvannet fra kraftverket slippes ut i Hydrodammen som eies av Yara, og er således ikke fraført den delen av Neverdalsåga hvor det er krav om vannslipp og minstevannføring. Ifølge Yara har de i dag ingen egen konsesjon på vannuttak fra Øvre Glomvatn eller Hydrodammen, men at deres rett til vannuttak er regulert i en privatrettslig avtale mellom Yara Norge AS og Statkraft SF/Statkraft Energi AS datert 14.06.2007. Slik NVE ser det er Yaras vannuttak i dag basert på et anlegg uten konsesjon (Hydrodammen er konsesjonsfri) og som dermed ikke har egne vilkår for driften. Et eventuelt pålegg om slipp av minstevannføring fra Hydrodammen burde vært knyttet opp mot en eventuell konsesjon for vannuttak.

Dersom det skulle pålegges vilkår om slipp av minstevannføring i en fornyet reguleringskonsesjon, måtte slippet foregå fra konsesjonshavers anlegg, dvs. fra dam Øvre Glomvatn. Dette vannet ville da gått til Hydrodammen som eies og styres av Yara og som da måtte forestå den praktiske gjennomføringen av tiltaket. Konsesjonsmyndigheten har ikke anledning til å sette et vilkår som pålegger andre enn konsesjonshaver et rettskraftig ansvar for oppfølging av vilkåret. NVE mener derfor at dagens interessenter i forhold til vannuttaket, dvs. Yara og Meløy kommune, sammen må vurdere om de kan komme til en ordning med slipp av vann fra Hydrodammen som eventuelt vil kunne bedre den uønskede tilstanden i Sollivatnet. Dette bør gjøres etter at undersøkelser omkrig dagens tilstand i Sollivatnet peker på minstevannføring eller en minste vanngjennomstrømning som et avbøtende tiltak med ønsket effekt. Slik situasjonen er i dag kan avrenningen fra det uregulerte restfeltet til Neverdalsåga mellom Øvre Glomvatn og innløpet til Sollivatnet gi grunnlag for en årlig gjennomstrømning i Sollivatnet dersom det ikke blir brukt til industriformål eller kommunal drikkevannsforsyning. NVE vil på denne bakgrunn ikke anbefale vilkår om slipp av minstevannføring ved en eventuell fornyelse av reguleringskonsesjonen for Øvre Glomvatn.

Opprettholde fiskebestanden (utsettingspålegget) i Øvre Glomvatn

Vilkåret om konsesjonshavers plikt til å sette ut fisk i Øvre Glomvatn ble tatt inn allerede i den første reguleringskonsesjonen av 14.12.1956 og gjentatt i konsesjonen fra 30.06.1972. Utsettingspålegget er fulgt opp og en undersøkelse i 2000 viste at magasinet hadde en tett men god ørretbestand og at utsettingspålegget syntes å være på et passende nivå. I Vann-Nett og godkjent vannforvaltningsplan for 2016-2021, har Øvre Glomvatn fått god økologisk tilstand, miljømålet GØP (fungerende akvatisk økosystem) og det er ikke foreslått nye tiltak for å bedre miljøtilstanden, trolig fordi eksisterende tiltak om fiskeutsetting er vurdert å fungere bra.

Det er Statsforvalteren som mener at nåværende vilkår om utsetting av ørret i Øvre Glomvatnet må videreføres. Statkraft kommenterer dette ved å henvise til en eventuell innføring av standardvilkår ved en fornyelse av konsesjonen som vil gi hjemmel for å kunne pålegge ulike miljøtiltak, inklusive fiskeutsetting.

NVE vurderer kravet om en videreføring av dagens gjeldende utsettingspålegg som uproblematisk. Ved innføringen av standard naturforvaltningsvilkår vil Statsforvalteren få hjemmel til å vurdere videre behov for eventuell fiskeutsetting og forvaltning av fiskebestanden i Øvre Glomvatn.

NVEs anbefaling

Departementet godkjente i brev av 28.02.1949 at tidligere gjennomførte regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga ved senkning 9,7 m og overføring av deler av Haugvikågas nedbørfelt til dette vannet av hensyn til vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrikk, ikke var konsesjonspliktig. Ved Kronprinsregentens resolusjon av 14.12.1956 fikk Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab konsesjon til regulering av Øvre Glomvatn og overføring av Haugvikåga fordi fallet mellom Øvre Glomvatn og Hydrodammen skulle nyttes til kraftproduksjon i Neverdalsåga kraftverk. Ved Kongelig resolusjon av 30.06.1972 fikk Norsk Hydro A/S tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Øvre Glomvatn. Den utvidete reguleringens primære funksjon var fortsatt å sikre vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabriker. Begge reguleringskonsesjonene ble gitt med varighet 50 år fra 12.10.1955. Statkraft SF innløste den 1.07.2007 Neverdalsåga kraftverk med tilhørende reguleringsanlegg fra Norsk Hydro Produksjon AS. OED ga i brev av 01.11.2007 Statkraft Energi AS tillatelse til å tre inn i Norsk Hydros midlertidige tillatelse til fortsatt regulering av Øvre Glomvatn mm på de samme vilkår som i konsesjonene fra 1956 og 1972, inntil søknad om ny konsesjon er ferdigbehandlet.

Statkraft Energi AS ønsker fortsatt å opprettholde reguleringen og overføringen samt driften av Neverdalsåga kraftverk og søker om ny konsesjon på uavgrenset tid. Det er ikke søkt om noen opprusting eller utvidelse, kun en videreføring av eksisterende anlegg.

NVE har i dette tilfellet ikke funnet negative miljøkonsekvenser så alvorlig at reguleringskonsesjonen for videre kraftproduksjon ikke kan fornyes. Historisk sett ble reguleringen etablert av Norsk Hydro med bakgrunn i behovet for industrivann og drikkevannsforsyning til tettstedet Glomfjord. Utnyttelsen av reguleringen til kraftproduksjon kom senere og er nå innløst av Statkraft som en separat virksomhet. Dagens behov for industrivann og drikkevannsforsyning er regulert gjennom en privatrettslig avtale mellom Yara Norge AS og Statkraft SF/Statkraft Energi AS av 14.06.2007. Avtalen forutsetter at Øvre Glomvatn kan reguleres og bidra med regulert vann hele året. Meløy kommune vektlegger sysselsettingen i kommunen og Glomfjord industripark sitt behov for kjølevann etter dagens driftsopplegg for de ulike bedrifter og går inn for en fornyelse av reguleringskonsesjonen. Meløy kommune har også avtale med Yara om uttak av drikkevann til sine anlegg for vannforsyning til Glomfjord-samfunnet. NVE vurderer på denne bakgrunn at en fornyelse av reguleringskonsesjonen vil være svært samfunnsnyttig også på andre måter enn for ren kraftproduksjon.

NVE har mottatt resultater av innmåling av Øvre Glomvatn basert på nytt høydesystem NN2000 og anbefaler at HRV og LRV justeres tilsvarende. NVE anbefaler også at det tas hensyn til dagens praktiske mulige utnyttelse av magasinet til kraftproduksjon ved at LRV justeres fra kote 473 til kote 474,28.

Etter en samlet vurdering av søknaden, innkomne uttalelser, innhentet tilleggsinformasjon og befaring i området, mener NVE at fordelene med videre drift av reguleringsanleggene er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilkårene etter vassdragsreguleringsloven § 5 er oppfylt.

NVE anbefaler at det gis konsesjon for regulering av Øvre Glomvatn og overføring av 2,458 km² av Haugvikågas nedbørfelt til dette vannet. Dette innebærer at Øvre Glomvatn kan reguleres mellom HRV kote 495,08 og LRV kote 474,28. Vi anbefaler at reguleringskonsesjonen gis med et moderne standard vilkårssett. NVE anbefaler også at det gis konsesjon for videre drift av

Neverdalsåga kraftverk som en integrert del av reguleringskonsesjonen og at tilsyn og oppfølging av kraftverket gjøres innenfor denne.

Ettersom saken gjelder fornyelse av konsesjon uten endring av energiproduksjonen, vil det ikke være nødvendig med avklaringer for kraftlinjer eller kabler. Neverdalsåga kraftverk må likevel ha fornyet konsesjon for de elektriske anleggene etter energiloven (se øvrige merknader).

Reguleringen av Øvre Glomvatn og driften av Neverdalsåga kraftverk har i tiden etter at reguleringskonsesjonene utløp, vært drevet i henhold til midlertidig tillatelse fra OED av 01.11.2007 på de samme vilkår gitt i de tidligere reguleringskonsesjoner. NVE anbefaler at en eventuell ny reguleringskonsesjon med nye vilkår skal gjelde fra konsesjonstidspunkt.

Merknader til nye konsesjonsvilkår

Generelt

NVE foreslår at gjeldende konsesjonsvilkår generelt sett oppdateres i tråd med dagens standardvilkår. Dette betyr at ordlyden i mange av vilkårene endres og suppleres, men også innføring av enkelte nye vilkår og fjerning av vilkår som ikke lenger er relevante.

De to reguleringskonsesjonene for Øvre Glomvatn og overføringen fra Haugvikåga har i dag to separate vilkårssett. Tabellen nedenfor viser en oversikt over postene i de gjeldende vilkårssett og sammenhengen mellom postene i et nytt standard vilkårssett. NVE anbefaler at fornyet konsesjon gis med ett vilkårssett.

Krp.reg.res. 14.12.1956	1	2	3	4	-	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Kgl.res. 30.06.1972	1	-	2	3	4	-	5	6	-	7	8	-	17	-
Nye vilkår	1	Ikke relevant	2	4	5	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	8	Ikke relevant

Krp.reg.res. 14.12.1956	14	15	16	17	18	19	20	21	22	-	-	-	-	
Kgl.res. 30.06.1972	10, 14	11	12	13	15	-	-	-	16	9	14	18	19	
Nye vilkår	7	14	15	3	20	Ikke relevant	20	Ikke relevant	21	Ikke relevant	6, 9	11	16	10, 12, 13, 17, 18, 19

Kommentarer til de enkelte postene i det nye foreslåtte vilkårssettet:

Post 1. Konsesjonstid og revisjon

I de opprinnelige konsesjonene fra 14.12.1956 og 30.06.1972 ble konsesjonstiden satt til 50 år fra 12. oktober 1955 og var således i samsvar med leieavtalen mellom staten og Norsk Hydro AS. Det var ikke vilkår om revisjonsadgang. Ved fornyelse av reguleringskonsesjoner er hovedregelen at konsesjonen gis på ubegrenset tid, mens revisjonstiden settes til 30 år i tråd med vassdragsreguleringslovens § 8.

Post 2. Konsesjonsavgifter

Konsesjonsavgiftssatsene vedtatt ved Krp.reg. res. av 14.12.1956 ble satt til kr. 1,00 pr. nat.hk. til staten og kr. 1,00 pr. nat.hk. til kommuner. Disse er sist indeksjustert til kr 14,11 for staten (pr. 01.01.2018) og kr 14,50 for kommuner (pr. 01.01.2019).

Konsesjonsavgiftssatsene vedtatt ved Kgl. res. av 30.06.1972 ble satt til kr. 1,00 pr. nat.hk. til staten og kr. 4,00 pr. nat.hk. til kommuner. Disse er sist indeksjustert til kr. 7,23 for staten (pr. 01.01.2018) og kr 29,73 for kommuner (pr. 01.01.2019).

Ved fornyelse av reguleringskonsesjoner er utgangspunktet et nytt moderne standard vilkårssett. Gjeldende satser for nye konsesjoner er kr 8 pr nat.hk. til staten og kr 24 pr nat.hk. til kommuner.

Om avgiftssatsene i konsesjonene som fornyes er høyere enn standard er praksis å videreføre satsene. Om avgiftssatsene er lavere enn standard forhøyes disse til standardsatser.

I dette tilfellet er det to konsesjoner som skal fornyes og bli én konsesjon.

Ved fastsettelse av avgiftssatsen har vi tatt hensyn til både de tidligere satsenes størrelse og antall nat.hk. i de to konsesjonene. Vi har justert opp avgiftssatsene som er lavere enn dagens standard til gjeldende satser og videreført de som er høyere enn standard før vi har regnet ut størrelsen på konsesjonsavgiften pr konsesjon. Vi har så regnet ut samlet beløp for konsesjonsavgiftene og delt på totalt antall nat.hk. Da har vi fått en vektet sats for stat på kr 12,67 og for kommuner kr 25,35.

Indeksjustering av avgiftssatser skjer etter de til enhver tid gjeldende regler.

I tråd med moderne standardvilkår foreslår vi å ta med bestemmelse om at avgiftene skal avsettes til et kommunalt fond.

Post 3. Konsesjonskraft

Konsesjonene fra 1956 og 1972 hadde vilkår om konsesjonskraft i henholdsvis postene 17 og 13. Disse erstattes nå av post 3 hvor teksten foreslås oppdatert i tråd med moderne standardvilkår.

Ifølge de gjeldende vilkårene for konsesjonen gitt 30.06.1972 kan pålegget om konsesjonskraft tas opp til ny vurdering etter 30 år. NVE anbefaler at man innfører bestemmelse om 20 år i tråd med moderne standardvilkår. Det samme følger av vregl. § 22 og vannfallrettighetsloven § 19. NVE vil i tillegg foreslå å beholde bestemmelsen om at oppsagt kraft ikke senere kan forlanges avgitt.

Bestemmelsene om hvordan prisen på konsesjonskraft fastsettes, er nå i tråd med moderne standardvilkår og erstatter følgende ordlyd i bestemmelsen fra konsesjonen fra 14.12.1956: *«Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold»*. I konsesjonen fra 30.06.1972 er følgende ordlyd erstattet: *«Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er*

mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet- om prisen avgjøres av vedkommende departement».

Post 4. Kontroll med betaling av avgift mv.

Vilkåret har ny tekst og erstatter postene 4 og 3 i vilkårene fra henholdsvis 1954 og 1972.

Post 5. Byggefrister

Vilkåret har ny tekst og erstatter post 4 i vilkårene fra 1972. Konsesjonen fra 1956 hadde ikke vilkår om byggefrister da reguleringsanleggene allerede var bygd.

Post 6. Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift

I de gjeldende konsesjoner var vilkåret i dagens post 6 en del av vilkårsteksten i post 14 i konsesjonen fra 1972. Hovedinnholdet i posten er beholdt, men språket er modernisert. Konsesjonen fra 1956 hadde ikke vilkår om dette tema.

Post 7. Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

I de gjeldende konsesjoner var deler av vilkåret i dagens post 7 en del av vilkårsteksten i post 14 i konsesjonen fra 1956 og i postene 10 og 14 i konsesjonen fra 1972. Myndighet for godkjenning av planer og tilsyn foreslås lagt til NVE, istedenfor til «vedkommende departement», i tråd med moderne standardvilkår. Vi foreslår å ta inn bestemmelser om kommunens rett til å uttale seg om anleggsveier, massetak og overskuddsmasser, om plikt for konsesjonær til å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder, om konsesjonærens plikt til opprydding, om at hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til nytte for allmennheten, og om at NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring etter denne posten.

Post 8. Naturforvaltning

Denne posten omhandler standard naturforvaltningsvilkår som innføres i alle fornyelser av eldre konsesjonsvilkår. I pkt. I a, er influensområdet satt til Øvre Glomvatn.

Innholdet i postene 12 og 17 fra de gamle vilkårene vil inngå i det nye naturforvaltningsvilkåret:

Kpr. reg. res. av 14.12.1956 post 12: *«Til fremme av fisket i det område som berøres av reguleringen og overføringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av aure og røye etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i det regulerte område, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser».*

Kgl. Res. av 30.06.1972 post 17: *«Konsesjonæren tilpliktes å drive utsetting av ensomrig eller flerårig settefisk i det antall, av den art og på den tid og sted Landbruksdepartementet bestemmer. Dersom Departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i det regulerte område, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelsene. Dersom det skulle opptre uforutsette ting vedrørende fisket som skyldes reguleringen og som ikke dekkes av stilte konsesjonsbetingelser, tilplikter konsesjonæren å bekoste andre tiltak til fremme av fisket, såfremt omkostningene med tiltakene står i et rimelig forhold til hva som derved kan innvinnes».*

Post 9. Automatisk fredete kulturminner

I tråd med moderne standardvilkår foreslås å innføre vilkår om automatisk fredete kulturminner. Konsesjonen fra 1956 har ikke vilkår om kulturminner fra før. Konsesjonen fra 1972 hadde følgende

vilkår om kulturminner i post 14: *«Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses»*. Innholdet videreføres i det nye moderne standardvilkåret.

Ved fornyelse av konsesjoner er det innført vilkår om innbetaling av engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift). NVE anbefaler at regulanten pålegges sektoravgift for magasinkapasiteten gitt ved reguleringen i 1956 som ble utført uten kulturminnevilkår, samt for magasinkapasiteten som følge av oppdemmingen av Øvre Glomvatn fra kote 491,7 til kote 495, som ble gjennomført før konsesjon med kulturminnevilkår i 1972, ble gitt. Det anbefales dermed pålegg om sektoravgift for magasinet mellom kote 495 og 482 etter høydesystem NN1954.

Post 10. Forurensing

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om forurensning som anbefales tatt inn.

Post 11. Veier, ferdsel mv.

Standardvilkårets post 11 om veier, ferdsel mv. anbefales tatt inn og vil også erstatte post 18 fra de gamle vilkårene:

Kgl. res. av 30.06.1972 post 18: *«Konsesjonæren plikter etter skjønnets nærmere bestemmelse å legge om stier ved vatnet der de demmes ned samt å anlegge båtopptrekk for båter som er i bruk på vatnet»*.

Post 12. Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring

Post 12 er et nytt vilkår som anbefales tatt inn og som gir hjemmel til at NVE kan pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger, samt pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider i forhold til erosjonsskader, ras og oversvømmelser mv.

Post 13. Rydding av reguleringssonen

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om rydding av reguleringssonen som anbefales tatt inn.

Post 14. Manøvreringsreglement

Både Krp.reg. res. av 14.12.1956 og Kgl. res. av 30.06.1972 hadde eget vilkår, henholdsvis post 15 og 11, med henvisning til et manøvreringsreglement. Det er utarbeidet forslag til et nytt manøvreringsreglement, hvor innholdet er kommentert i et eget avsnitt senere i innstillingen.

Post 15. Hydrologiske observasjoner

Deler av post 16 og post 12 i vilkårene gitt i konsesjonene fra henholdsvis 1956 og 1972 omhandler hydrologiske målinger. Det anbefales innført nytt standardvilkår som vil erstatte den gamle posten.

I de nevnte poster var det et avsnitt om kart med følgende ordlyd: *«Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført»*. NVE anbefaler at dette ikke videreføres i det nye vilkårssettet, da det ikke lenger er relevant.

Post 16. Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking

Konsesjonene fra 1956 og 1972 hadde ikke eget vilkår om merking av magasin vannstand, men krav til merking var tatt inn som en del av manøvreringsreglementet. Konsesjonen fra 1972 hadde et eget vilkår om merking av utrygg is og oppmerking av sikre skiløyper på Øvre Glomvatn i post 19: *«De partier av isen på magasinet som mister sin bæreevne på grunn av reguleringen skal markeres slik: Så snart isen er farbar om høsten, innsirkles det svekkede parti med tau festet til påler som settes fast i isen med passende mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflaten på mellom 0,5 og 1 m. Konsesjonæren plikter i samråd med Glomfjord Jeger- og Fiskerforening å markere viktige overgangssteder fra land til is av hensyn til skiløping over vatnet samt om nødvendig å treffe tiltak dersom oppsprukken is i strand-sonen skulle være til vesentlig hinder for skiløperne»*. Dette foreslås erstattet av nytt standardvilkår, post 16, som også gir retningslinjer bl.a. om minstevannføring, skilting, merking og etablering og opprettholdelse av hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

Post 17. Etterundersøkelser

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om etterundersøkelser som anbefales tatt inn.

Post 18. Militære foranstaltninger

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om militære foranstaltninger som anbefales tatt inn.

Post 19. Luftovermetning

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om luftovermetning som anbefales tatt inn.

Post 20. Kontroll og sanksjoner

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om kontroll og sanksjoner som anbefales tatt inn. Teksten er modernisert og utvidet og erstatter postene 18 og 20 i vilkårssettet fra 1956 og post 15 i vilkårssettet fra 1972:

Kpr.reg. res. av 14.12.1956 post 18: *«For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement»*.

Kpr.reg. res. av 14.12.1956 post 20: *«Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler»*.

Kgl. res. av 30.06.1972 post 15: *«Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av vedkommende departement. Gjentatte eller fortsatte overtredelser av post 2, 4, 10, 11, 13 eller 15 første eller annet ledd, kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake eller til at enkelte deltakers rett til å bruke reguleringsvatn faller bort i samsvar med vassdragsreguleringslovens § 12 post 17, annet og tredje ledd»*.

Post 21. Tinglysing

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om tinglysning som anbefales tatt inn. Teksten er modernisert og erstatter postene 22 og 16 i vilkårssettene fra henholdsvis 1956 og 1972.

Oversikt over ikke relevante poster i vilkårene fra konsesjonene gitt i 1956 og 1972:

Følgende poster utgår i sin helhet fra vilkårene gitt ved Kronprinsregentens res. av 14.12.1956:

Post 2: *«I det 35. år fra 12. oktober 1955, eller hvis leieforholdet mellom Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab og staten blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten har staten rett til å innløse regulerings- og overføringsanleggene. Benytter ikke staten seg herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier minst 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.*

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme».

Denne posten omhandlet statens rett til innløsning av anleggene. Staten benyttet seg av hjemfallsretten sin i 2007 slik at vilkåret ikke lenger er aktuelt.

Post 5: *«Til anlegg og drift skal bare brukes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år. For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 femti kroner for hver person».*

Post 6: *«Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene bruke norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan fås fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell 10 pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement. Departementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen».*

Post 7: *«Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger».*

Post 8: *«Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder*

handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til allmenntilgang for arbeidene. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeidene oppnevnt utvalg, som i tilfelle tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse. Konesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeidene ved anleggene».

Post 9: *«Konesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeidene den til enhver tid nødvendige legehjelp».*

Post 10: *«Konesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeidene og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Konesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å oppsi arbeidene fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf».*

Post 11: *«Konesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum».*

Post 13: *«Konesjonæren plikter gratis å avgi det nødvendige vann fra Neverdalsåga til den alminnelige vannforsyning av Glomen. Spørsmålet om hvilke foranstaltninger der i så henseende skal treffes, derunder størrelsen av den nødvendige vannmengde, fastsettes i mangel av overenskomst ved skjønn på konsesjonærens bekostning».*

Da reguleringskonsesjonen ble gitt i 1956, hadde Glomen sin vannforsyning fra Neverdalsåga nedstrøms Hydrodammen. I Hydro sitt forslag til manøvreringsreglement ble det foreslått at det skulle slippes en vannmengde på ca. 25 l/sek fra Hydrodammen for å dekke opp vannforsyningen til Glomen. I konsesjonen ble resultatet post 13, der det ikke ble angitt noe bestemt volum for vannslipp, men henvisning til betingelsene gitt i Glomfjord-avtalen (kraftleieavtalen) av 14. januar 1948. Departementet var også klar i sin uttalelse om at konsesjonæren skulle ha en *«betinget plikt til å avgi det nødvendige vann gratis fra Neverdalsåga til den alminnelige vannforsyning i Glomen, hvor personalet ved statens kraftverk bor»*. I manøvreringsreglementet ble det også lagt inn følgende tekst i pkt. 2: *«Til den alminnelige vannforsyning av Glomen avgis det nødvendige vann overensstemmende med de bestemmelser som forutsettes ved overenskomst eller skjønn»*.

I forbindelse med Hydros konsesjonssøknad fra 16. mars 1971, opplyses det om at vannforsyningen til Haugvik og Glomen nå er overført til fabrikkens hovedvanntilførsel, noe som i praksis betyr at drikkevannsforsyningen til Glomen ikke lenger var avhengig av vannslipp fra Hydrodammen ut i Neverdalsåga. I konsesjonsbehandlingen ble ikke vannforsyningen til Glomen diskutert og det ble ikke gitt noe eget vilkår om dette i den endelige konsesjonen fra 1972. Departementet var imidlertid enig med Hovedstyrets anbefaling om at et ajourført manøvreringsreglement fortsatt skulle gjelde hvor også pkt. 2 i manøvreringsreglementet fra 1956 fortsatt skulle gjelde.

På denne bakgrunn mener NVE det ikke er grunnlag for en anbefaling om å videreføre et eget vilkår om vannforsyning til Glomen i forbindelse med en fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Post 19: *«Konesjonæren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vassdraget som ikke forringer den tillatte regulerings effekt».*

Bakgrunnen for at post 19 ble et eget vilkår i konsesjonen fra 1956, var at en bestemmelse i kraftleiekontrakten av 14. januar 1948. § 7 i denne kontrakten bestemte at «*staten har rett til å levere vann til andre kraftavtakere fra de magasiner, eventuelt ved utvidelse av disse, som tjener vannforsyningen når det kan skje uten å innskrenke det kvantum som Hydro etter kontrakten har rett til*». Hovedstyret mente derfor at det var nødvendig å ta inn betingelsen om ytterligere regulering i vassdraget. Posten ble ikke videreført i vilkårene som fulgte 1972-konsesjonen. NVE anser denne posten for ikke lenger å være aktuell og anbefaler derfor at den ikke videreføres i et nytt vilkårssett.

Post 21: «*Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne*».

Følgende poster utgår i sin helhet fra vilkårene gitt ved Kronprinsregentens res. av 30.06.1972:

Post 5: «*Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10 % overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell 10 pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 % av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist om dette avgjøres spørsmålet av departementet. Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet. For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 % av verdien. Mulkten tilfaller statskassen*».

Post 6: «*Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse*».

Post 7: «*Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue. Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning*».

Post 8: «*Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement*».

Post 9: «*Konsesjonæren plikter før reguleringsarbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus. Konsesjonæren skal stille inntil kr. 10 000 til rådighet for almindennende virksomhet og geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse*».

Merknader til nytt manøvreringsreglement

Det er tatt utgangspunkt i gjeldende reglement gitt i Kgl. Res. av 30.06.1972. Teksten er ellers oppdatert med ny standard tekst og det er foretatt justeringer i samsvar med innstillingen til nye vilkår. Dette er kommentert i avsnittene nedenfor for de enkelte poster:

Post 1. Reguleringer og overføringer

I det opprinnelige manøvreringsreglementet for Øvre Glomvatn referer reguleringshøydene seg til «*overkant gult i lukehus for vannforsyningen som har høyden 493,38 m o.h.*». På NVEs forespørsel til Statkraft opplyses det om at det er NN1954 som er benyttet frem til nå. Det opplyses også om at det 26.09.2019 ble montert en ny referanse-høydebolt ved hoveddammen for Øvre Glomvatn med utgangspunkt i den innstøpte HRV-bolten som er etablert på dammens luftside og merket med kobberskilt «*HRV=495,0-innmålt av NVE*». Den nye referansebolten ble innmålt til kote 496,166 i NN1954 systemet og kote 496,242 i NN2000 systemet. Siden nye reglementer nå skal bruke NN2000 systemet må NN1954 høydene justeres med + 76 mm eller avrundet 8 cm. I tabellen over reguleringshøyder (koter) i Øvre Glomvatn i vårt forslag til nytt manøvreringsreglement, er de opprinnelige høyder justert med + 8 cm med referanse til NN2000. I den samme tabellen er overskriften «*Sommervasst.*» erstattet med «*Naturlig vannst.*».

I tabellen over reguleringshøyder er LRV for Øvre Glomvatn justert fra kote 473 til 474,28. Bakgrunnen for dette er opplysninger i søknaden om at man i praksis ikke kan senke magasinet lavere enn kote 474 på grunn av en fjellterskel og opplysninger fra Statkraft Glomfjord om at nedre grense for tapping er kote 474,2 ved magasinivolum 0 m³. Vi har lagt til grunn at reguleringsgrensene skal være i overensstemmelse med den praktisk mulige utnyttelsen av magasinet for kraftproduksjon. LRV er i tillegg justert i forhold til høydesystem NN2000. En konsekvens av justert LRV er at tallene for senkning og reguleringshøyde også er justert med 1,2 m. Senkning (m) er justert fra 18,7 til 17,5. Reguleringshøyden (m) er justert fra 22,0 til 20,8.

I søknaden er det benyttet NVE-Atlas for beregning av areal av Haugvikågas nedbørfelt som er overført til Øvre Glomvatn. I saksbehandlingen har NVE også brukt NEVINA for de samme beregninger. I begge tilfeller er det avvik i forhold til det arealet på 2,458 km² som står i det gamle reglementet. Som følge av stort innslag av bre i nedbørfeltet blir arealberegninger med disse verktøy noe usikre. NVE har derfor valgt å videreføre det opprinnelige arealet siden det er det samme opprinnelige bekkeinntaket på kote 540 m o.h. som fortsatt skal benyttes.

Post 2. Manøvrering og minstevannføring

I gjeldende manøvreringsreglement omfattes «*Manøvrering og minstevannføring*» av postene 2 og 3 med følgende ordlyd: post 2 «*Til den alminnelige vassforsyning av Glomen avgis det nødvendige vatn overensstemmende med de bestemmelser som forutsettes ved overenskomst eller skjønn*» og post 3 «*Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lågvassføringen nedenfor "Hydrodammen" forminskes til skade for andres rettigheter. Forøvrig kan vasslippingen foregå etter Norsk Hydros behov*».

Når det gjelder avsnittet om avgivelse av vann til den alminnelige vannforsyning av Glomen, er dette i dag i praksis regulert i en privatrettslig avtale mellom Statkraft og Yara fra 2007 og videre avtale mellom Yara og Meløy kommune. NVE mener det er viktig at den alminnelige vannforsyningen til Glomfjord fortsatt skal være sikret tilførsel fra Øvre Glomvatn i de tilfeller hvor tilsiget fra restfeltet ikke er tilstrekkelig. Vi foreslår derfor at følgende tekst tas inn i et nytt manøvreringsreglement: «*Til den alminnelige vannforsyning av Glomfjord etter Meløy kommunes behov, avgis nødvendig vann overensstemmende med de bestemmelser som forutsettes ved overenskomst eller skjønn*».

I gjeldende manøvreringsreglement står følgende setning: «Heller ikke må lågvassføringen nedenfor «Hydrodammen» forminskes til skade for andres rettigheter». På spørsmål fra NVE om hvordan Norsk Hydro og nå Yara har forholdt seg til dette vilkåret opp gjennom tiden, svarer Yara følgende: «Her har Norsk Hydro og Yara tilpasset vann forbi Hydrodammen slik at dette stort sett har vært i de perioder da det tilsiget til Hydrodammen har vært større enn forbruk av kjølevann fra Hydrodammen, dvs. perioder med tilsig over 4500 m³/h. I gitte perioder med høy vannstand på Øvre Glomvann har Norsk Hydro/Yara og senere Statkraft også kjørt Neverdalsåga kraftstasjon på fullt for å minske vanntap over dam Øvre Glomvann som da ikke vil gi kraftproduksjon i N-åga kraftstasjon. Dette betyr at det spesielt vinterstid ikke har vært sluppet vann forbi Hydrodammen, dette har vært etablert praksis uten at dette har medført klager fra andre. Andres rettigheter i denne sammenhengen har vært sett på som Meløy Kommune og Glomfjord Grendeutvalg mht. forholdene i Lille Glomvann».

NVE mener på denne bakgrunn det er uklart hvordan en eventuell «forminsket lågvassføring» har vært tolket og eventuelt medført konsekvenser for manøvreringen opp gjennom tiden. Det er derfor vanskelig å se hvordan dette punktet eventuelt skulle videreføres i en ny reguleringskonsesjon. Et annet forhold er også at nåværende konsesjonær, Statkraft, ikke er eier av Hydrodammen, som bestemmelsen tar utgangspunkt i. Det er i dag Yara som eier og drifter Hydrodammen og som da eventuelt måtte bli pålagt et vilkår om oppfølging. NVE velger å se på Hydrodammen som uavhengig av reguleringen og vil derfor ikke anbefale en videreføring av vilkåret om «lågvassføringen» i et manøvreringsreglement tilhørende en fornyet reguleringskonsesjon for Øvre Glomvatn.

De øvrige formuleringer i de gamle postene 2 og 3 er fornyet og i overensstemmelse med oppdatert standard tekst. Vi anbefaler at post 2 i det nye manøvreringsreglementet får følgende ordlyd: «Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes. Alle vannføringsendringer skal skje gradvis. Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov. Til den alminnelige vannforsyning av Glomfjord etter Meløy kommunes behov, avgis nødvendig vann overensstemmende med de bestemmelser som forutsettes ved overenskomst eller skjønn».

Post 3.

Denne posten erstatter post 4 i gjeldende manøvreringsreglement som hadde følgende ordlyd: «Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder m. v. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden. Hovedstyret kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig». Det nye vilkåret har følgende ordlyd: «Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten».

Post 4.

Denne posten erstatter post 5 i gjeldende manøvreringsreglement som hadde følgende ordlyd: «Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement. Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg». Det nye vilkåret har følgende ordlyd: «Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i

reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet».

Øvrige merknader

Statkraft søkte etter energiloven om fortsatt å kunne drifte Neverdalsåga kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden. NVE mottok en oppdatert søknad fra Statkraft Energi AS om fornyelse av anleggskonsesjon for Neverdalsåga kraftverk i 2021. Denne ble behandlet uavhengig av reguleringskonsesjonen og Statkraft fikk ny anleggskonsesjon for kraftverket 21.04.2021.

Statkraft søker etter forurensningsloven om fortsatt å kunne drifte anleggene. I dette tilfelle søkes det om fornyelse av reguleringskonsesjon med basis i eksisterende reguleringsanlegg og uten nye inngrep i vassdraget. Dette krever ikke tillatelse etter forurensningsloven.

Videre saksbehandling

Saken oversendes med dette til Olje- og energidepartementet for videre behandling. Sakens dokumenter er gjort tilgjengelig i Sedok.

Med hilsen

Kjetil Lund
vassdrags- og
energidirektør

Inga Katrine Nordberg
direktør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: